

1977/4

ნილოცხავით
ალთა
აპრიათაშო-
ნისო
ღღას
მეიტს!

საქართველო

მ ა რ ა მ
№ 3. 1977 წ.

11 თებერვალს გაიმართა საქართველოს ეურნალისტთა კავშირის I კრილობა. სურათზე (მარცხნიდან) ორგანიკიძის რაიონულ გაზეთის — „ღენისის გზით“ — რედაქტორი ქეთევან სახვაძე ზესტაფონის რაიონული გაზეთის „ღენისელის“ რედაქტორი მანია ვარდოსანიძე, გაზეთ „უჩიტელსკაია გაზეტას“ საკუთარი კორესპონდენტი სოფიო თარხანოვა, ეურნალ „ოგონიოკის“ საკუთარი კორესპონდენტი ია მისი, გაზეთ „ვერნი ტბილისის“ განყოფილების გამგე სოფიო აყელესიანი, გაზეთ „კომუნისტის“ კორესპონდენტი ლარისა ჩუბუტური, გაზეთ „კომსოვოლსკაია პრავდას“ საკუთარი კორესპონდენტი ტატიანა ქანტურია

დ. იამაგაშვილის ფოტო

„საქართველოს ხალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის უოველთიური საზოგადოებრივი-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული ეურნალი.

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал ЦК КП Грузии.

შეხვედრის სიგელი

საპარტიო კომიტეტის
ცენტრალური კომიტეტის მდივანი.

ოპოზიციის და საქართველოს კლავი

„...ჩემი სიცოცხლე განსაკუთრებით ბედნიერად ავიწყო...
იცი, ძველ ბოლშევიკთა ჩემი თაობის თვალწინ მოხდა მთელი ჩვე-
ნი ცხოვრების გარდაქმნა“.

ნ. კარსხიანი

30857

საბჭოთა ხალხი, მთელი პროგრესული კაცობრიობა ემზადება დღი და ნათელი თარიღის — დღი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მე-60 წლისთავის აღსანიშნავად. „სამოცი წელი,— ამბობდა სკკპ XXV ყრილობაზე ლ. ი. ბრეჟნევი — ნაკლებია, ვიდრე ადამიანის სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა, მაგრამ ამ ხნის განმავლობაში ჩვენმა ქვეყანამ იმოღივნა გზა განვლო, საუკუნეებს ეყოფოდა“.

ამ გზაზე განსაკუთრებით რელიეფურად ჩანს საბჭოთა სახელმწიფოს, სოციალისტური საზოგადოების ისტორიული მიღწევები ქალთა სათვის გადარწმუნებაში. დიადმა ოქტომბერმა საბჭოთა ქვეყნის ყველა ერისა და ეროვნების ქალისათვის ხელმისაწვდომი გახადა განათლება, კულტურა, აქტიური მონაწილეობა წარმოების, მეცნიერების, კულტურის ყველა სფეროში. რა საიამაუთ აღნიშნავდა ვ. ი. ლენინი თავისუფლებასა და თანასწორუფლებიანობაზე შრომით ქალთა მრავალსაკუთრებელი ფაქტისა და ოცნების რეალურ ზორქმსხმას, რაც ახალგაზრდა საბჭოთა სახელმწიფოს პირველი ნაბიჯებით გამოვიდინა: „არცერთი სახელმწიფოს და არცერთ დემოკრატიულ კანონმდებლობას არ გაუტოვებია ქალი-საოხის იმის ნახევარიც კი, რაც საბჭოთა ხელისუფლებამ გააკეთა თავისი არსებობის პირველსავე თვეში“.

დღი ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვებით იწყებს თავის მარტოაღნიშნულ ქალთა ჰუმანიტარული თანასწორუფლებიანობის, ქალთა შემოქმედებითი ძალების ჰუმანიტარული აუცილებელი ისტორია არა მარტო ჩვენს ქვეყანაში, არამედ მთელ მსოფლიოშიც.

პარტიული ქალები ყველაობის იყვნენ იმ მებრძოლთა შორის, რომლებმაც ხალხს თავისუფლება და ბედნიერება მოუტანეს.

საქართველოს კომუნისტურმა პარტიამ აღზარდა და გამოაწიროს ბევრი რევოლუციონერი ქალი, რომლებმაც თავიანთი ძალა და ენერჯია ერთგული ჩაგვების წინააღმდეგ ბრძოლას შეაღიეს.

მარად დაუწყვეტარია ჩვენთვის მ. ჩოდინაშვილის, ბ. ბოჭორიძის, ნ. ლელაშვილის, მ. შიქაძის, ბ. პაუნიშვილის, ნ. ალაქალაძის და

სხვათა სახელები, მათი შეუპოვარი ბრძოლა, თავგანწირვა და შემართება.

რამდენჯერ დააპატიმრეს და გადაასახლეს მუშათა გმირული ბრძოლების, გამოსვლებისა და დემონსტრაციების მონაწილე ე. ავალიანი, მაგრამ ვერ გატყუეს მისი რევოლუციონერი სული.

უშუაშარი რევოლუციონერის ნინო ალაქალაძის მთელი ცხოვრება დაკავშირებული იყო ხალხთა განთავისუფლების საქმესთან. იტაკევეშუთისა და კონსპირაციის წმივე პირობებში, კავკასიის სამხარეთი კომიტეტის აქტიური წევრი ენერჯიულ, დაუცხრომელ მუშაობის ენეოდა ამიერკავკასიაში საბჭოთა ხელისუფლების დასამყარებლად.

შუღრტკეული მებრძოლის ძნელი გზა განვლო ბაბე ბოჭორიძემ, რომელიც აქტიურად მონაწილეობდა კამოს ხელმძღვანელობით თბილისში ბანკის ექსპროპრიაციის მომზადებაში.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის გამოჩენილი მოღვაწე მარამი ორაბელაშვილი ჭრ კიდე 1905 წელს გარიცხეს პეტერბურგის პედ-გოგოური ინსტიტუტიდან სტუდენტთა გამოსვლებში მონაწილეობისათვის. ამ დღიდან სიცოცხლის ბოლომდე შუღრტკეული რევოლუციონერი და პროპაგანდისტი უანგაროდ ემსახურებოდა ხალხისა და პარტიის საქმეს.

ბევრი ძვილი რევოლუციონერი ქალი საბჭოთა ხელისუფლების გამარჯვების შემდეგაც მოღვაწეობდა სასხლსაგებ უზნებზე, რევოლუციური შემართებით ასრულებდა დაკისრებულ მოვალეობას.

თიოთი მ. ორაბელაშვილი სხვადასხვა დროს მუშაობდა საქართველოს კ (ბ) ცენტრალური კომიტეტის ქალთა განყოფილების გამგედ, საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისიის მოადგილედ, სახალხო კომისრად; რამდენჯერმე იყო არჩეული საქართველოს კ (ბ) ცენტრალური კომიტეტის წევრად, საქართველოს სსრ ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმისა და ამიერკავკასიის სსსრ ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის წევრად.

ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვების დღიდან იწყება ქალთა ნამდვილი განთავისუფლება, საბჭოთა ქალის — ახალი ცხოვრების

ქ. ბიძინაძის სახელობის
საბჭოთავო
მნიშვნელობის

აქტიური მშენებლის ჩამოყალიბება, ლენინის სიტყვებით, რომ ვთქვათ — „ისტორიულ შემოქმედებად“ ამაღლდა ქართველი ქალი. ბრძოლაში და შრომაში მისი აქტიური მონაწილეობის საბჭოთა საქართველო გადაიქცა მოსაყდრე ინდუსტრიულ რესპუბლიკად. დღეს რესპუბლიკის სამრეწველო საწარმოები, ერთ კვირაში უფრო მეტ პროდუქციას აწარმოებენ, ვიდრე რევოლუციამდელი საქართველოს მთელი წარმოება წლის განმავლობაში.

ამ საერთო-სახალხო, ერთ არანაყოფი ეკონომიური და სოციალური წარმატებების წინაშეგდგება, ჩვენი ქვეყნის ძლიერების საფუძველი პირველ ხუთწლეულში იქმნებოდა. პირველ მშენებელთა მოწინავე სახზე შემარებითი იდგენ საქართველოს შრომელი კლასები — ჩვენი ქვეყნის მშურთვალ ბატონობები და მოქალაქეები.

რესპუბლიკის მუშათა კლასი, კომლურენე გლეხობის რიგებში აშუქებდნენ იმდროინდელი ტახანოვური მოძრაობის პიონერები: ცნობადი ფეიჭარი ითერ მაზნაშვილი, „ქართველ მენაგეთა დიდად“ ქონია სარსანია, მეგაიები აიშე ფურცენიძე, ცაქა ქარდავა, შაქრის ქარლის მუცყანის ისტატე ნატალია სადღაშვილი, სახელგანთქმული ტრაქტორისტი ედენე ნატონაშვილი, მეპარეზუბი ოსანა ავაშაშვილი. მათ შოლოდერ ერთი მოზანი ამოძრავებდნენ — თვის არ დაწოვად ქვეყნისა და ხალხის საყთოდღედ.

როცა ოქტომბრის მონამოვარს საფრთხე დაემუქრა და სოციალისტური სახელმწიფო განსაცდელის წინაშე დადგა, საბჭოთა კლასები ერთად საქართველოს კლათა გერობას და მამაცობას ნათელი გამოსატყულება მპოვა უმაჯალითო შრომასა და საქმიონის დაცვისათვის მამაცურ ბრძოლში.

უნივერსიტეტის ფრიადლასანი კურსდამთავრებული მარამ მუშკიანია, რომელიც ოჯახური პირობების გამო ლენინგრადში ვერ წავიდა სწავლის გასაგრძელებლად, ქვეყნის განსაცდელის თჳს, ჩარისკაცურად შეიშოსა და ომისასრ ქალი საშობლოს ლოგბელი ვაჟკაცების გვერდით დადგა. მოსკოვის დამკვივლათა რიგებში აშუქენის თამარ კოსტანაშვილის სახელი. საშობლოს შექწირვის სიცოცხლე თინა იოსებიძემ, ზოია რუსაძემ და სხვებმა.

დასამალოდ ომში საბჭოთა კავშირის გამარჯობა სხვა პირობებთან ერთად მწიშნელოდენ განსაღერბა საბჭოთა კლასების თავდადებულმა შრომამ და მამაცურმა ბრძოლამ.

ომისშემდგომ პერიოდში საქართველოს კლასებმა დაუმრეტელი შემოქმედებითი ინიციატივა და ორგანიზატორული ნიჭი გამოიჩინეს სახალხო მუშერნობისა და კულტურის შემდგომი აღმაშობისათვის, კომუნისტის მშენებლობის დიადი პროგრამის განხორციელებისათვის ბრძოლაში. საქართველოს რესპუბლიკის მრეწველობაში ჩაბმულ მუშა-ოსამსახურეთა 45 პროცენტს კლასები შეადგენენ. მეთოდები ასეული მუშა კლასი შრომის მოწინავე, პროგრესული მეთოდების ინიციატორი და წარმომების რაციონალმაჯტორი გახდა. მათ შორის არის რუსთაველი ქიმიური ბოქვის ქარხნის მფრთხევი ნელი გვილაშვილი, რომელიც 600 კილოგრამ კორდის ძაღს უშუებს ცვლაში და ამით გვეგებს ორმაგი და მეტი გადაჭარბებით ასრულებს.

ქუთაისის საავტომობილო ქარხნის მშურდვამა ლილი ნატონაშვილი მწიშნელოდენა დაუმრეტელი დროს — ქრე კიდეე 1976 წლის დღემდომიდან მუშაობდა 1977 წლის აპრილის ანგარიშში. იგი 10 წელთა ქარხანაში, 5 პროფესიას დაეუფლა, უშუებს შოლოდერ უმაღლესი ხარისხის პროდუქციას. თბილისის №2 სატრეკტორუ ფაბრიკის მოწინავე მსკოვლია დ. კოკიაშვილი საოქტომბრულ უმაჯა საშობლოს შარშანდელი წლოური გვეგის შესრულებამ.

საქართველოს კომლურენე კლასებზე ასევე სახალხო საქმეებით უმაჯუსებს სსრ კავშირის სოღების მუშერნობის შემდგომი განვითარების ღონისძიებების შესახებ პარტიისა და შოვარობის დაღაწვევითლებას, რომელმაც უზრუნველო კლათა კიდეე უფრო ფართო მონაწილეობა საკომლურენე ცხოვრებაში. ისინი ნაყოფიერად მუშაობენ უმწიშნელოდენის სახალხო-სამურერუო ამოცანის — სოღების მუშერნობის ყველა დარგის აღმაშობლის ამოცანის დაღაწვევად.

ქართველ მენაგეთთა სახელგან გამარჯვებში ღირსეული წვლილი შეუტეს მამარბაის რაიონის სოღელ ასკანის კომლურენობის

მენაგეთთა კომკავშირულ-ახალგაზრდული რგოლის ხელმძღვანელებს საქართველოს კომკავშირის პრემიის ღირსეუბაჯა ნ. ნიკოლოშვილს რგოლში, რომელსაც იგი ხელმძღვანელობს, შარშან 68 ტონა ნდ-ლეული აწარმოვა და დაჯილდოვა ითიშების ორმაგად შესარტობა. ქარგად იცნობენ ჩვენი ქართველ მშელოდენ ლიანა გოზაშვილს, რომელიც 16 ტონის უღლის და გვეგებს დიდი გადაჭარბებით ასრულებს.

რესპუბლიკის არ არის ეკონომიკისა და კულტურის არტელები დაჭრე, სადც კლასი არ მუშაობდნენ და თავისი სახალხო საქმიონობით სხვებსა და ბარბას ან მამტებზე ქვეყნას.

სახალხო მეთერნობისა დასაქმებულ მუშათა და მოსახსურეთა 40 პროცენტი კლასები არიან, შოლო საშოლო და უმაღლესი განათლების სტეიალისტთა 52 პროცენტს კლასები შეადგენენ. სტუდენტთა საერთო რიცხვითა 46,1 პროცენტი კლასია, რაც ბევრად აუმაჯება სტუდენტ კლათა რაოდენობას იაონიში, თურქეთსა და დიდ ბრიტანიშიში.

ჩვენ კანონიერად ვამაჯობთ ჩვენი მეცნიერი კლასეთა, კულტურისა და ხელგლეხობის დიდი მოღვაწეებით. თუ 1922 წლის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში 23 ასპირანტი კლასი იყო, ახლა რესპუბლიკაში 144 კლასი მეცნიერებთა დოქტორია, 1964 — 220 ნიერების კანდიდატი.

იურიტისა თინათინ წერეთელმა, ენათმეცნიერმა ქეთევან ლომთათიძემ, ქიმიკოსა რუსუდანი ნიკოლაძემ, მედიკოსმა ნინო ჩანაშვილმა, ფილოლოგმა ქსენია სისხრულიძემ, ფიზიკოსმა ნინო როინიშვილმა და სხვებმა თავიანთი დამსახურებული წვლილი შეიტანეს რესპუბლიკაში მეცნიერების შემდგომ განვითარებაში.

საქპრისისა აღინინის რამდენიმე მამაგანს საქმიონობა. სახელგანმა სელექციონერმა ქსენია ბახატაძემ 19-ზე მეტი გიშის ქართული ჩაი გამოიყვანა და მის განსაკუთრებულ ღრსებებს სახელი დაუტოვა რესპუბლიკის ვაჭრე.

არქიტექტორი ნადია ჭურბანი თბილისის ფუნქიულიორის ზემო საღვრისი და ქ. რუსთების მარცხენა სანაპიროს დაგვეგარების ერთ-ერთი ავტორთაგანია, იგი დიდ ღრს ახმარს უჯარანისა და ბელიურთის კლასების გენერალური გვეგების შექმნას, დაჯილდოვებულია მეღილით „მეგობრისა“ განთავისუფლებული ვიბტ-დამისდში დახმარებისათვის, რაც გამოიხატა სახელმწიფო მერერნობა — დონან-ზოაუშ“ გენერალური გვეგის შექმნით. მისი ცხოვრება და ხასიათი დახმარებებს საბჭოთა მეცნიერისა და მოქალაქის საუკეთესო თვისებებს — ეს არის ხალხისა და ქვეყნისათვის თავდადებულთა შრომა და საქმიონობა.

რამდენ ძალს, შრომასა და ენერჯიას ახმარენ ხალხის სახსახურს ხელგლეხობის ბრწყინვალე წარმომადგენლები: პიანისტი გილისი ვარსაძე, დები მეგეოლინებები მარინე ირინე და ნანა იაშვილები, ლიანა ისაკაძე, მსახიობები ვერეკო ანჯაფარიძე და მისი კანონიერი სოფლო-კაიურელი, რომელიც ეს რამდენიმე წელთა განუშეოლებელი ეღვარებთი აშუქენებს კინემატოგონების ბრწყინვალე თავგარსაშედეგებს.

ფრსადულებითა აჭრთვეე ქართველი მერერების შემოქმედებით წელილი საბჭოთა ქვეყნის კულტურის ისტორიაში. მარცხა ბარბათაშვილი, ანა კალანდანი, ნაზო კახიანიანი, თინათინ დონანაშვილი, მედეა კახიძე და სხვები მთელი საქმიონებით, საქმიონობით დაკავშირებული არიან თანამეგობრებისათან, სოციალისტური საშობლოს განხორბისათან, თავიანთ წარწოვებებში დიდი გვეგებითი ძირწვენ და აუჯილბებენ ახალი აღმართის საკეთესო თვისებებს, უღდრიან დაშუენებულ, ამაღლებულ მამულს.

„რაიონი აღმართებით იყოს მშენებელი შინების გვათვითნა, დავაღამო, აღწვედი, იბარტე, სკვდლებში, სიცოცხლეშიო სათაყვანიო!“

ასე ამდგენებს მედლა კახიძე ადამიანური ტვიცილითა და სიხარულით სახეს სამშობლო მიწა-წყლის სიყვარულს.

საბჭოთა კონსტიტუციამ მისცა ქალებს თანაბარი უფლება მამაკაცებთან ერთად პარტიის და არჩეულ ოქრეს სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებში.

საქართველოს სა რესპუბლიკის კანონებს ხელს აწერს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თამარ ლაშქარაშვილი, რომელიც წინაბის მამალზე განათლების მინისტრი იყო და დაუმარტული უნებრეთ უფლებდა ამ მედად პასუხსავე საქმეს. ამჟამად საქართველოს უმაღლესი საბჭოს 400 დეპუტატადან 142 ქალია. ადგილობრივი საბჭოების დეპუტატთა 42 პროცენტს მუშა, გლეხი, კულტურის მოღვაწე, მეცნიერი ქალები შეადგენენ. დედა-ქალის, მშრომელი ქალის, ქალი-ჩარისკაცის, ერთგული სატაროს, ინტერსაკონალობის ქალის, ამქვეყნიად შვიდიობის მოჭრადელი ქალის ნათლი, ამაღლებული სახეები შექმნეს ჩვენმა მწერლებმა. სამკარისა მოვიგონოთ გიორგი ლეონიძის პოემა — „ფართობლად“.

შენი ოფლის ნაღვარალი
დღევანდელადის არ შორება,
ვადგაღს ქაზე, დამბოვია
მე სამშობლოს გზა და შარა...

მაგრამ დღესაც შენ ახსოვარ
საძირკველს და სახლის კერას;
მიღობარ, ბოსანს, ეზოს, ყვავილს,
ჭარას, თოსს და ნემსიწვერას....

შენგან დარგულ, დამყნულ ხეებს,
შენი ოფლით დარწყმულ მიწას,
შენს დაშურულ, დასწყნარ თითებს
და შენ ჩაგრულ პურსა ვცივაქ!

დღეს დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მე-60 წლისთავის მადლზე ცნაურობებით აღნიშნავთ ის უძლიერ ავტორიტეტის, მიუღს მთელი მსოფლიო რომ აქვს მნიშვნელო ოქტომბრის მიერ განთავსებულიყოფილ, შრომათიერი კომუნისტური პარტიის აბრარდელი, საბჭოთა წყობილების, საბჭოთა კულტურის მაღალი ცხებულ ჩვენს საბჭოთა ქალს.

* * *

ქალის მდგომარეობა, მისი ადგილი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, მარქსის პარტი, ის მნიშვნელოვანი კრიტერიუმი, რომელიც გამოხატავს საზოგადოებრივი წყობილების პროგრესულობის ხარისხს, ერთ-ერთი მანკენებელია ქვეყნის კულტურული დონისა, ხალხის ხულიერი ძალისა და კეთილშობილებისა.

ასრულად ლენინური წინაწარმეტყველება, რომ საზოგადოებრივი და პოლიტიკური ცხოვრების ყველა სფეროში, ნამდვილი წინსვლა, სოციალიზმის წარმატებები ქალის სრული თავისუფლების, მისი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში აქტიური მონაწილეობის პირობებში იქნება.

ჩვენ ვამაობთ, რომ თბილისის კომიტეტის შესახებ სკკ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილების განსაზღვრებულად ოთხი წლის მანძილზე რესპუბლიკაში შექმნილი საბრძოლო შემართების აქტიური მონაწილენი ჩვენი ქალები — დედები, დები და შვილები არიან.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიერ თანამედგრულად განხორციელებული, კარგად ცნობილი დიდმნიშვნელოვანი პოლიტიკური, იდეოლოგიური და ორგანიზატორული აქციების მიღედად შექმნილი მორალურ-ფსიქოლოგიური კლიმატი, შრომელთა მატების ამაღლებული განწყობილება უფრო დიდ წარმატებების მიღწევის გარანტია იძლევა.

ამას მოწმობს დიდმნიშვნელოვანი გარკვევნი რესპუბლიკის სახალხო მუერნიობის განვითარებაში, შრომის გმირთა ახალი სახელები, შრომან რომ შეემატა ჩვენი სახელმწიფო მუშათა კლასის,

კოლურენ გლეხობისა და მშრომელი ინტელიგენციის მოწინავეები რიგებს.

დღეს ყველასთვის თვალსაჩინოა მიღწეული ქალთა საკითხის გადაჭრის საქმეში. მაგრამ კულტურის ეს დღესაც არ ხსნის პრობლემას ქალთა ცოფითი უთანაბრობისას, არ აუმჯობეს მწვავე კიბივას; როგორ დადგენილი ქალს, რათა მან საზოგადოებაში თავისი დიდი სოციალური დანიშნულება შეუთანხმოს ტრადიციულ და შეუცვლელ როლს — დღის, ოჯახის დიანახლისის და მითვის როლს — მის საშრომლო, კულტურულ და საზოგადოებრივ მოთხოვნილებებს. სკკ პროგრამაში სავანებულ არის ხაზგასმული, რომ უახლოეს საბჭო აღმოსავლურს, ყოველ-ცხოვრებულ ქალს უთანაწირო მდგომარეობის ნაშთები. ამ მოთხოვნის განსახორციელებლად უკვე ბევრი რამ გაკეთდა: განუწყვეტლო ფართოვება მომსახურების ბიჭერი, საზოგადოებრივი კეებისა და ემკობის სფერო, ორღდება სახავშეო ბაღებისა და ბაგების, სანატორიუმებისა და პირობებისა ბაგების, ბავშვთა ტექნიკური სადგურებისა და პიონერთა სახლების, სპორტული და ტურისტული ბაგების რიგები.

მაგრამ ეს ღონისძიებები ჭერ კიდევ საკმარისი არ არის. საშუაბაროდ ბევრი მამაკაცის შეგნებაში ჭერარ არ დამძლეულა სოციალურ-ფსიქოლოგიური ფაქტორი, ოჯახში შრომის განაწილების სწორად ვადგენის საკითხი. დღესაც მწვავედ დგას ქალის სრული თანაწიროფლებიანობის, მისი პირობების მართონული განვითარებისათვის სათანადო პირობების შექმნის საკითხი. ჩვენი საზოგადოება ისწრაფვის, რომ თითოეული ადამიანი ვითარდებოდეს მისი სულიერი მოთხოვნილებების, შრომითი საქმიანობის სრულყოფის, მაღალი ზნეობრივი ღირებულებების შერწყმის გზით. განვითარებული სოციალისტური საზოგადოება უფრო მკაფიო, სულიერად უფრო მდიდარი, უფრო ნიჭიერი ადამიანის ჩამოყალიბების ყველა პირობას ქმნის.

ამტოვად დღეს უფრო მეტი ურადლება ექცევა საბჭოთა ქალეზის შრომათი და საზოგადოებრივი აქტივობის ამაღლებას, შრომის და დასვენების პირობების გაუმჯობესებას. ჩვენს ქვეყანაში მოწყობილი სოციალოგიური გამოკვლევები ვგარწყუნებს, რომ ჭერ კიდევ არ არის დამძლეული ქალთა პროფესიულ და საოჯახო შრომის შორის არსებული წინააღმდეგობა; მტრედა დასვენებისათვის, გატობებისა და პირადი კულტურული განვითარებისათვის განაუთვნილი დრო.

ქალთა საერთაშორისო წელიწადი დაკავშირებით ჩვენს რესპუბლიკაში იხე, როგორც მთელ ჩვენს ქვეყანაში, გამიზნა ქალთა შრომისა და საყოველთაოებრივი პირობების დათავიერება, ხორციელება ღონისძიებები ამ პირობების გაუმჯობესებისათვის, ძლიერდება ზედამხედველობა შრომის კანონდებლობის სწორი რეალობისათვის, სრულდება ღონისძიებათა მთელი სისტემა, რაც ხელს უწყობს ქალთა ინიციატივის, მათი სოციალური აქტივობის შემდგომ ზრდას. ქალთა შრომის და საყოველთაოებრივი პირობების შემდგომ გაუმჯობესებაზე უახლოეს დროში იმსჯელებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სესია.

ჩვენი რესპუბლიკის წინაშე ამჟამად დიდი და პასუხსავები ამოცანები დგას მათე ბუთწელდის მეორე წლის ურთიულის გეგმების შესარტებლად. საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXV ყრბობის და საქართველოს კომუნისტური პარტიის XXV ყრბობის დაწაწეუბილება, საქართველოს პარტიული ორგანიზაციის შესახებ სკკ ცენტრალური კომიტეტის იგნის დადგენილებების განსახორციელებლად.

ჩვენ გვჯამს და ვგერა, რომ საქართველოს ქალები საქმიანობის ყველა უბანზე მთელ თავიანი ძალ-ღონეს, ცოდნასა და ენერჯიას კვლავა მოახბარენ სამშობლოს მლიტერის შემდგომ განსტობების, კომუნისტური პარტიის ხეშმეტანელობით გაბედულად ივლან წინ და ახალ-ახალ წარმატებებს მოიპოვებენ.

სურამი... ზაფხულის ღურჭი ზეცა... ბე-
ბერი, მაგრამ ჩაუშუღლავი სურამის ცხბე-
შრაღა ტყე და ხალხმრავალი შიტინგი
შისკარის პიონერთა ბანაკიდან მოპქრიან
ღესია უტარიანის ძეგლის გასწის დღე ტა-
შისკარის პიონერთა ბანაკიდან მოპქრიან
ბავშვები — ცოცხალი უკავილები, რომელ-
თაც ხელში უკავილების თაგულები უქი-
რავთ. ნიაგი უფრიალებთ აღისფერ ეულ-
სახვევებს და ისინი ნიაგვით უფლიან გარს
ღესიის ძეგლს, უკავილებს უფენენ ფეხ-
თით... ორტორები ერთმანეთს ცვლიან... აი,
კვარცხლბეტთან მიიჩნინა მოხლენიღმა შავ-
თავლა გოგონამ, უკავილები მიმოხანია და
საკუთარი ლექსი წაიკითხა...

„შენ აწმუოვ ცერმეი ღვარე
შისკენ გქონდა თვალი,
წამდა ხანძარს დაათებდა მცირე
ნაბერქალი...
შავ ღრუბლებში მზე გამოქრთა,
განათა მხარე,
აღსდგა შენი უქრანია, აღარ
მოსტყვამს მწარედ!...“

ახლაც თვალწინ მოდვას მისი შთაგო-
ნებული სახე — ძლიერი ნებისყოფა რომ
გამოსტყვოდა. იმ დროიდან მახსოვს თა-
მიღა ცეცხლს თბილისის 27-ე ქალთა სა-
შუალო სკოლის წარჩინებული მოსწავლე-
მე მაშინ საბავშუო გაზეთის რედაქციაში
ფუნჯაობდი, აქ იბეჭდებოდა თამიღას საი-
ნტერესო წერილები პიონერთა ცხოვრება-
ზე, მეგობრობაზე. იგი ძნერგულად ეხმარ-
ებოდა უკვლა საქართველო სკოლის
სიკეთე, მეგობრობა, სიბეჭეთე — აი, რა
იყო მისი ძირითადი თემა. თამიღა ლექსე-
ბსაც ბეჭდავდა. მან ოქროს მედალზე დაა-
მთავრა საშუალო სკოლა, შემდეგ კი ლე-
ნინოს სახელობის თბილისის პოლიტექნი-
კური ინსტიტუტში შევიდა. 1960 წელს წარ-
მატებთი დაასრულა ინსტიტუტი სამკერ-
ვალო მრეწველობის ინჟინერ-ტექნოლო-
გის საცდიალობით.

თამიღა მოწვევების შემდეგ არ მენახა.
ანაზღად, სრულიად შეთხვევით შევეხვე-
დი მას. ორკონიქის სახელობის თბილი-
სის № 1 სამკერვალო ფაბრიკის ენოში. სა-
მუშაო ხალთი ცეცა. მან სახელი დაიშინა.
უცებ ვერ ვიპინი. თვალბი, მარტო თვა-
ლები მაკონენდა შორიელი წარსულიდან
რადვაც...

გამიღმა და თავისი გვარი და სახელი
მიიხრა.

— თამიღა ხარ? ინჟინერი? შენი ლექსე-
ბი? ხელოვნება? მივაჯარე კითხვები ზე-
დინზე. თან ვეხვეოდი, ის იღიმებოდა:
„ხელოვნებაც მიყვარს, არც პოეზია დამეწი-
ყებია, მაგრამ სასწორმა აქვთ გაღმობა-
ლაო“. ერთმანეთი მოვიკითხეთ. დავინტე-
რესდი თამიღას ცხოვრებით. გულში იმ-
თავითვე სჩქელდა დიდი უნარი, ცოდნის
შეძენისაკენ სწრაფვა და ნებისყოფა, და
გვრანობდი, ფართო სამოქმედო ასპარეზზე
გამოვიღლდა.

საქართველოს გეროქალთა ღიღი ბეგერჯივე

საქართველოს სს რესპუბლიკას — საქავეშირო ბერღაქაქალი წითელი ღროვა

სკვ ცენტრალურმა კომიტეტმა, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ, საქავშირო პროფსაბჭომ და სრული-
ად საქავშირო აღკვ ცენტრალურმა კომიტეტმა განიხილეს წარშობის
ეფექტიანობისა და მუშაობის ხა-
რისხის ამაღლებისათვის, 1978
წლის სახალხო-სამეურნეო გეგმის
წარმატებით შესრულებისათვის სა-
კავშირო სოციალისტური შეიჩრე-
ბის შედეგები, გამარჯვებულად
ცნეს და სკვ ცენტრალური კომი-
ტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა
საბჭოს, საქავშირო პროფსაბჭოსა
და სრულიად საქავშირო აღკვ ცენ-
ტრალური კომიტეტის გარდამავალი
წითელი დროშებით დააკილდოვეს
სხვა მოკავშირე რესპუბლიკებთან
ერთად სპარტიველოს სს რეს-
პუბლიკა, ავტონომიური რესპუბ-
ლიკებს შორის კი აბსრის სსს
რესპუბლიკა, აგრეთვე ძ. თბი-
ლისი, ძ. ძუთბისი, აბაშის, გო-
რის, ზუგდიდის რაიონები და რეს-
პუბლიკის 26 ქარხანა, ფაბრიკა,
კოლმეურნეობა, საბჭოთა მეურნე-
ობა, საწარმოო გაერთიანება და
სხვა საწარმო-დაწესებულება.

ამ ღიღი საპატოო ჭიღდოს მოვი-
ლოცავთ, ჩვენს საყვარელო საბ-
შობლოვ, ძვირფასო შეგობრებო!

საქართველო

მცირე, მაგრამ მუდროა ფაბრიკის ენო. აუზი, კიოსი, და რამდენიმე ძველი შენობა ერთი შეხედვით აქ უველადიარა სადად მოჩანს, მაგრამ ამა შედით სამაქრობეში გაბრუნებულ ფართო დარბაზებში გრადლებზე სკატერვა ნაქანები... სიცილები დიდებს და ვაჭრებს. აქ ხომ უველას თავისი ფუნქცია აქვს ავტობუს ტრანსპორტი, სასაუკეთრო ხარისხის პროდუქცია დროის მინიმალური დაზარალებით — ათეული მუშის დღე... რამდენიმე თამბაქო, და მე ცხვირად, რად დიდ სივრცეში უსტეკარანა მის მუშებზე, ზოგი რადაც ესეცაა, ზოგარჩევას სისხვს, ზოგს საიმედილი აქვს და თამბაქო უველასთან ჩერდება. მერე ისევ ჩემთან განაჯარობს საუბარს:

— აქ თითქმის უველა უსტეკარს დროს. წარმოებაში ყოფნა მინა სიცოცხლეა, მერე სიცოცხლე, რამდენი ხალხს ეცუვა. ჩვენი ერთადერთი მოზანია ლაზოვი, გემოვნებით შეყვარებული ტანსაცმელი მთავრობით მოხალისობას, ჩვენი პროდუქცია ხომ არსებობს ფართოვად იგზავნება.

მერე დიმილით განაჯარობს:

— ბევრი კარგი თქმულა ჩვენს ფაბრიკაზე, ბევრი ჭიღოლი ვეახსოვს. და მართლაც, განა სახისაზარელი არ არის, როცა ლაზოვი შეყვარდეს ალბათ ან კაბას უსტეკარის მღალისა ვიტარებანი, შედობარს, სინკაით და ათეული ჩვენი ფაბრიკასა მგავაყუბა! სოციალისტური შეტობირებები მონ ერთადად აცოცხლებს ფაბრიკის ცხოვრებას!

ჩვენთან კონსერვების ეწყობა, — ამბობს თამბაქო — ერთი ასეთი კონსერვის დროს ხელმარჩვე მცირავები ორ ჭკუფად დოაყენენ. ერთი სკოლაშიდელი ასაკის გოგონას შალის ცნობილობის კაბის ეტყვიანი შეტობირებენ ერთმანეთს, მერეინი ეი ქალის ალბათს წინა კალთების დამუშავებაში. ვითრის წვერები ოლითებს გულდასაგებით ავტორდელდენენ. კაბების მცირავეა ჭკუფითან კონსერვსში საუკეთესო შედეგი ნი წმენკარავა სამაქროს ახალგაზრდა მუშებმა, კომპაქტარავა ვითრ გოლიშვილმა მოიპოვა. მან 59 წუთში შეტრა გოგონას მერეინი სირთულის კაბა, გათავაისწინებელი კი ორი საათი იყო. ალბატობის მცირავეა ჭკუფებიდან პირველი ავალგებ მესამე სამაქროს მუშა ე. კახაშვილი გამოკვდა, რომელმაც 20 წუთში მაღალხარისხივანდ შეასრულა დავალება. ჩვენთან ასეთი კონსერვსები ხშირად ეწყობა.

თამბაქო ციხარბული შედღივართ — ამბობს დიმილი ან მინახავს. მინდა უველადური ვითობის, უველადური სავაჭიოლო. დავიტრეტრედი თამბაქოს შემოქმედლები. თორემ ხანდახან ლექსებს ბეჭდავს, უფრო ხშირად კი კორესპონდენტობის ათავსებს პრესაში. წიგნს ფაბრიკის მუშებზე, მათს საქმიანობაზე. მან გააკურა მოთხოვნები თავისი პრესისთვის საუკეთესო ოსტატები მერე განიავაილი, სევეტლანა ნიკოპორას, ვინჩუა დარჩაშვილი და სხვები, რომლებზეც საკეთილური სტენდი შექმნის ცალკეული, ტექნოლოგიური კან-

ძების მეთოლით დამუშავების ოლხსტრატეგიათვის. თითოეული საშუალო უბანზე არსებული ოპერაციების სანიტერის რუბეტი ამავე მოზანს ემსახურება.

— ჩვენმა მცირავებმა კარგად იციან, რომ წუნის მიზეზი სათავისი უნდა გამოვლინდეს, — ამბობს თამბაქო. — ყოველი დღეობი ზუსტად უნდა იყოს გამოჩინილი, რომ წუნის შემდგეში არ იჩინოს თავი. განსაკუთრებული კონტროლი დაწესდა ყოველ წინაღობებზე ოპერაციებზე. მოწინავე მუშაკებისგან შეიქმნა ხარისხის კონტროლი დახვეწილი. ხარისხისათვის ბრძოლა წარმოუდგენელია, თუ ბრევადის პარტიის მზრის სუთიტრინგებობა, მკაცრისცემა და სიყვარული არ არის. ხარისხის ჭკუფის შემქნის მინაში მხოლოდ ერთია: კუროვის ხელმწიფება უნდადეს დონეზე ავადებს, ყოველი ნახვდას ჩაქსოვის პროცესის სიყვარულის დიდი გაცნობა.

თამბაქო ციხარბული საუბრობს... მე ვუშვრე და ჩუმაღ ვეტირებს: არა, ეს აღმანიანა პაპარა დაწესებულებაში ვერ დაეტირება, უფოვად ასეთი დიდი წარბოვანა აქვდეს მის ინტერესებს და უნარს, ფართო განსაქანს, მისი პირადი ცხოვრება ფაბრიკის ცხოვრებას.

თამბაქო მართალი თქვა, ფაბრიკაში თანდთან უშვობილებას პროდუქციის ხარისხი. უფორი ოპერებმა და ოსტატმა მუშაკებელთა საქმიანობა — ახლა ხომ ხარისხის ხუთწილიდან თამბაქოს ერთ-ერთ საავტორი წერლის გამოვლენა... „ოსტატ ჩარბოვის მოზარეი ფეფურა, — წერს იგი ფაბრიკის საუკეთესო ოსტატზე ცალკე პოეზიში — ოსტატი დღითიდღე ხეყვავს, მრავალყოფიანს ხდის ბრევადის წვერზე ზემოქმედების მეთოდს, თანახმად უზარბრებს მათ თავის მიღიარ გამოცდილებას და ცდლობს უველა „ბოლიკა“ მოქმედნის ბრევადის წვერთა გულებსაყენ“.

თამბაქო უბრედამ სამაქრობეშია, ყველას უფროსი მუდრეტნოია, გამჭრიახი, საქმის მომხმობელი ხელმძღვანელი, მაცოცხლებელი ნიაგივით ჩაუვლის საკერავ ნაქანებზე მოწეშევე ადამიანებს, ზოგანდ შეტრდობდა, ზოგი რადაცს ეთიხებდა, ზოგს რადაც უჭირს. თამბაქოს კეთილი გული და ხელი უველას და ყველაფერს სწავდა. კიდევ ბიჭონი იყო, რომ უფროსი ინჟინერ-ტექნოლოგი ერთხმად აირჩიეს სავაჭარო კომისიის თავმჯდომარედ.

ბი, რა გვითხრა მესამე სამაქროს მუშა-მცირავემა, პარტიის ოქტობრის რაიკომის მიეროს წევრმა თამარ ზევიტებ: ამ ფაბრიკაში 1958 წელს მოვიდა საშუალო. ბევრი კარგი უფროსი გეოლოგი, მაგრამ თამბაქო ჩვენთვის სულ სხვაა, იგი ყველა-ხალხს გამოჩინავდა მხანაგური დამოკიდებულებით. ფაბრიკაში ხომ აურაცხელი მუშაა. ყველასთან თავისებური დამოკიდება აქვს. მისი გულთბილი საუბარი, დამარტივებელი და დამაქრებელი ტონი ვეახლობებს მუშაობაში. მრავალჭერი ყოფილა შეთხვევა, რამევე ვაუწყებდა, იგი მუდამ მოლოდინისა ჩვენი სულის გასადებს, კეთილი ჩრევ-

დარიგებით რამდენწერ დავუხსნივარ მარცხსაყავა“.

პირველი სამაქროში ვარ. დამაინტერესებს ბავშვთა ტანსაცმლის ხარისხი. მათი ასორტირებნიც ბავშვის გულითი სურთა და ფაბრიკა, გემოვნებით შეყვარებია. ან, სამაქროს უფროსი კილაზ ბერინშვილი მომხალხლდა, ყოველი ცოდვე შეიძობარა. ჩვილები წელია, ამ ფაბრიკაში მუშაობს, ბევრი მიხმნული აქვს დაბლული, შრომა ხომ სინდელით ვადალგებით უხადება. ცოლა მეხმნება: „ჩვენი სამაჭარო კომიტეტის თავმჯდომარე ყოველთვის ცდილობს შეგვიმოსუტოს სინდელით, ყველას ომელი აძლევს. გზაზე აყენებს. დაუზარებელია. საქობრობისმერე ჩვენთან განდდება ხოლმე. მამინ ჭკრ ცოდვე საუბარო კომიტეტის წევრი იყო, როცა მისი დანახვით უნდა იყო მუშებმა ბრენი მიიღეს, ზოგადაც შეუტევის. ასეთია თამბაქო“.

ბრევადის სახელით ვამბობთ... გული გამიხდდა... ვუცქერი თამბაქოს საქმიანობას და ვფერებო: ახლა, როცა აღმანიანს ხუნებშია მრავალმხრივი სიყუე და ნიჭია ჩაქსოვილი. 18 წელია თამბაქო ციხარბოვის „პარტიის ეკონომიკური პრობლემების შემსწავლელი წრის“ ხელმძღვანელობს, მან „რესპუბლიკის საუკეთესო პრესაკანდიდატის“ სახელი მოიპოვა. ე. ი. ლენინის დანახვით მუ-100 წლისთავთან დაკუთრებითი საპარტიო სიგელით დაჯილდოვდა. განა სასიამოვნო არ არის, როცა პრესის წერები: „პროდუქციის ხარისხის ამაღლების ეკონომიკური პრესიონები“ — ასეთი იყო თემა, რომლის შესწავლაზე გულმომგინდელ იმუშავდა ფაბრიკის ორგანიზაციასთან შექმნილი თორეორი სემინარის მსმენელებმა. სწარმოოს მოწინავე აღმანიანებმა, სემინარს უნარიანად ხელმძღვანელობს თამბაქო ციხარბოვი“.

დაბლილი, გვიან მიიღის შინ საუბარო კომიტეტის თავმჯდომარე. კმაყოფილია, რომ მისმა შრომამ დღესაც შედეგი გამოიღო. თამბაქოს ახლანდეს დასტამბული ლექსი, საშუალობის რომ მოუყვლი:

„შენ ერთადერთი ვაჟევე ღმერთად, შენა ხარ ჩემი სულის ბატება, ჩემი ცხოვრების თვალთა ნათებავე.“

„დამილოციწია, დამილოციწია, შენი აწყვეს და მოიპოვებს გუჭვიც... შენ რამ მაღლებდი, შენ რამ

ორღლები მეც მემბატება სიცოცხლის წლები“.

თამბაქო თავის 12 წლის გოგონას ასე უთავაჯობებს:

„მადლიან მიწის ასულს, უნდა სესვოკედეს მარად, მამოლეს სავაჭარული გაწვეს პაწიას ვალა...“.

სოფლებსა და ქალაქებში

ნუნე ვაშაქიძე პირველი ქართველი ქალი, რომელიც რადიოსიტების დამამონტაჟებლად ანაბე ავიდა. მის ოჯახში ყველა ერთ საქმეს მისდევს. ნუნეს მამა საექსპლუატაციო ტექნიკურ ცენტრს უფროსად მუშაობდა. ძმაც ამ დარგის სპეციალისტია. თუ ვინაგრამები, შამას, ლინისი ორენონის დამასუბერებელ ინჟინერს, ნუნესა და მის ძმას ერთად 85 წელზე მეტი აქვთ გატარებული რადიოფიციის სამსახური.

— მე მიყვარს ჩემი სპეციალბა, მიყვარს საერთოდ ყველაფერი, რაც რადიოტექნიკასთან არის დაკავშირებული. მიყვარს ძლიერი, ცუდიდ აღმართები, რომლებსაც ანაბებზე სისრული უტყვიათ. მტკივნეულად განვიცდებ მათს გასტარას და ვხარობ მათი წარმატებებით... ამჟამად ნუნე და თავისი მოვლენობის ერთ-სარტერესო ფიქრს იხილებს.

— ეს დიდი წინს წინათ იყო ახალგაზრდა გოგონა მაღალმოთხარ სეანეთში ჩაყვდი, სამი არჩაინი სისტემა დაამონტაჟეთ, საბოლოო იყო სარეზოვო ცენტრს დამონტაჟებდა. იქნარი მტკივნეულებსა ნაჩებებში გამოიღენ და დიდი წინააღმდეგობა გაკვირვებულენა დიხელმა მათს მყუდროება დაგურადიოთ.

დღისით თუ ღამით, მანქანით, ცხენით თუ პეკითად, მას შემოვილიდ აქვს საქართველოს სოფლებს და ქალაქებს. სად არ ყოფილა კავშირგაბმულების ხაზების აღსადგენად და ასაწინებლად.

ნუნე 1958 წელს დაამთავრა კავშირგაბმულების ოცნს ელექტროტექნიკური ინსტიტუტი. მანამდე ელ ავად სისტემაში მუშაობდა მისი გზა კავშირგაბმულებაში ჩიგვიო ტექნიკოსიონ დაწყო. ახალგაზრდა სპეციალისტი ოსილითარ აწინაგრებდნენ.

წლების განმავლობაში მუშაობდა საქალქთაშირისო სამმართველოში ინჟინრად, უფროს ინჟინრად, ელექტროავტომატბმულების და რადიოფიციის დირექციის უფროსის მოადგილედ. ამჟამად ნუნე ვაშაქიძე კავშირგაბმულების სამინისტროს რადიოფიციის ოცსუბელტური ცენტრს მოავარა ინჟინერია. 1962 წლიდან იგი კავშირგაბმულებაში მომუშავე ქალთა ოცსუბელტურ სამუოს ხელმძღვანელია.

1976 წლის მარენებელი რადიოფიციის ოცსუბელტური ცენტრს მოავაგებს ურიგო არ პქონიათ. გვერით ათავისწინებულ 17 ათასი რადიოწერტის ნაცვალად 19217 წერტი დადგეს, 26 პუნქტის ნაცვალად 28 პუნქტია რადიოფიცირებული. უნდა ითვას, რომ მათ ბევრი რამ უშლით ხელს მუშაობაში, თუნდაც ის, რომ მწენებული ორგანიზაციებ კვავ უგულვებლუკიფენ ზემდგომი ორგანიოების დიდებულულებსა და სასლები სავსსლოატაციოდ ისე გადაეცემა, რომ რადიოფიცირებული არ არის, ამის გამო ეი მოსახლეთა უტყუიფილია.

დაბრკოლება სხვაგ ბევრია, მაგრამ რადიოფიციის მუშაებში თვიანთ საქმეს დიდი სიყარულით აეთვებენ. მათ ელტურა და განათლება შეუქეთ ხალხებს, უქალად და უხანძროლ გახეთის გამავრცელებლები არაან. ოცსუბელტური რადიოფიციის ერთ-ერთი მწინსწელოვან უნანს მოიხიბლივი მანდილოსანი ნუნე ვაშაქიძე ხელმძღვანელია.

...ეთერში რადიოფიციაცემა. მას ბარშიც ისმენენ, მოაშიც და სულ შორეულ პატარას სოფლებშიც. ეს ეი ნუნე ვაშაქიძის დამასხარებაც გახლავთ.

დოდო ზურაბაშვილი

უჩვეულო შემოდგომა დაუდგათ სვირებებს. არახსულმა მტევნებმა წელში მოხარა ვაზი. მტევნაზე ყველა მარცხლი თანახარი ზომისა და სიმსხისი იყო. ჩამჭარდა ციყვა და ცოლიაური, კნახუნა და საფერავი.

რთველი გლგეკაცისაა — მიწის მუშისა. ის მამინ არის სიხარულის მომტანი, როცა იმედს ამართლებს, შრომას აფასებს.

მეორე სვირის სტაღინის სახელობის კლმურენობის წერტებს დაუფადებო შრომა. ასე აღბათ არახსდროს უშრომიოთ. ოთხი თვე წვიმის წვეთი არ დასცემია ვენახს. ვავლავ ამოხუთა, ყელში მოუჭირა და დასახროზად მოაკცია ვაზი. სუნქავ-შემტრელო ცეცხლი ეიდა ზემოიფერტის სანაქებო ვენახებს. არ იყო საშველი.

მოიწიენს სვირებლებმა. დაფიქრებული დადიდნენ მწარეებს შორის. თითქოს სიციხიანი ავადმუცი მულოდით, ისე აქედენენ თავებს და „გამარტობის“ მავერი პირველ სიტყვად „რა ვეშველებათ“ ამბობდნენ. მათი არ დანებდნენ ავ ტაროს. გაიხსენს კახიფის დღებში, როცა დახუცილი მიწას ვერ აძლებდნენ ხელოწერი წვიმით და რაცა მიელი საქარეფლო იდგა კახიფის ვავლვის პირისპირ, გადარჩა მამინ რქაწიფელი, გადარჩა მამინ ღლების იმედი.

ახლად გაიხსენს ვიროლი. ამ გახსენებაზე მათთან განდენდნენ შეფიქვი — ტრებტ „ცენტრმეტალურტრემონტის“ ზესტფონის სამშენებლო სამმართველოს მუშაეები, თავად სამმართველოს უფროსი რუბენ ჩინჩლაძე. მათ ვენახების გადარჩენა აღუტკვეს.

მდინარის მარცხენა ნაპირზე, ვენახების განწროვ დიდი დიამეტრის მილები და გამწრივებს, წულის სატუმბო დადგენ და წამოვიდა ხელოწერი წვიმა „ხელოღების“, „ტელაღის“, „თოხლოღების“, „ნაოხლოღების“, „ღუსლოღის“, „ზეგნების“ მიწაზე.

ამ ადგებებში ჭკავ ეი ნანდობი იყო. აქარ უკალბარდზე რამდენწერ დახვევა წიბის კაბა. აქ მიწას ამუშავებდა იმ მდინარის მიხედვით, როცა კლმურენობის იზამებოდა და როცა ერთადერთი ქალი ხარბებს დასდევდა სახაშში. ეს მდინარი მიწა მისი გეტხილი ყამარია, აქ გაუნდა ბებერები ხელოებზე.

ელენე ჭულიო — პირველი მევენახე სვირში, პირველი მებაბერეში პირველი კლმურენი დღეს 75 წლისაა. დღეს სოფელი სტკივა ვაზის ხატკვიარა, ვიდრე ადრე, უმარეფლობაში, ეს იმბოლო, რომ ენახენა თავისი მამავ; ეს იმბოლო, რომ შვი-

ქალი

იგი დგება, როგორც ხმალი, კლდესაც გასტყობს თუნდაც მაგარამ ქალი ნაწია და მოფურცება უნდა...
 ივსშიველა ივლის თოვლში, რომ დასპირდეს თუნდაც — მაგარამ ქალი მშვილია და თანდას კეთილ უნდა...
 არ დაინწყეს სატრფოს დალატს, ცრემლად დამრტეს თუნდაც, მაგარამ ქალი გულია და გაფრთხილება უნდა...
 იგი წვლია ადრისა, თქმა მოაღდეს თუნდაც, ძიას აიარად ქალია და სიღამაზე უნდა! შეგებდა დად უღელში მხარა მოსტყდეს თუნდაც, ქალი მაინც შეუღელდა და ოქბი უნდა...
 თავს — საყოთარს მტერს შეაკლავს, იქნარიზდება თუნდაც, მაგარამ ქალი მტრულია და მაშნ მშვილობა უნდა...
 გრანძობი უღრის ჩვილის აკვანს დარდი ჰკლავდეს თუნდაც; ქალი მზად დიდდა და ბევრი შვილი უნდა!

დღღღო კომპიუზვილი

სიმთო

თებერვლის ქარი თამაშობს, როგორც უნდა და სუსხი სხეულში ატანს, გაფრთხილდება პატარა გოგო და თოვლებს ათას ფიგურებს ხატავს.

მე მგარაგება შეგრძნება ყინვის და თითქმის ვთბები, მგონია ასე, ენოში ცელქობს პატარა ბიჭი და მთელ საშპაროს სითბოთი ავსებს.

მონატრება

ქუნშია ვტოვებ ქარსა და დამეს, და ისე ჩუმად ვაღებ ჩემი ოთახის კარებს, ქნულს ვითარცა...
 ან ძილს ვუფრთხობოდ თითქმის ვიღაცას.
 სულ უხმანოდ შევდივარ სახლში... მე მუშინია მამაშალა სუნთქვის, ოთხშინა დაღის შენეული თამბაქოს სუნე და ვხარობ, როგორც პატარა ბავშვი...

განვილილი სასოვრო-სამეურნეო წლის შედეგები გვახარებს, ახალი ხეივანელები აკრავს დაიწყო ეს იმის შედეგია, რომ თანამეურნეობა ზრდილობაზე აპარატული პოლიტიკა, რომელიც მთლიანად შეიხსნა მამა ჩვენი სასოვროების ინტერესებს, ეს იმის შედეგია, რომ XXV პერიოდის გაღმარებულიებში, მისი იღვანი კომუნისტების, უხვალა მშრომელის უოველდურ სამეურნეო ცოცხლობას.

საქპ ცინტრალური კომიტეტის წერილიდან

ღვით გაურხდია ცოცხა და ცოცხაობა, — ქალბო, გამოიღო კოლმეურნეობაში, — დროის გაგრძელება, აღმოჩნდა თუ ბინდისას ჩამოვლიდა ზემოთერელ ქალბების და ქალიშვილების, პატარაბუნებასა და დედამთოებს. ზოგი ტბილი სიტყვით მოუხურავდა კარს, ზოგი ძუძუთა ბავშვს დაანახვებდა, ზოგი ქრის რიღს მოიხიზუნებდა, ზოგი — ავადყოფობდა. მანაც გაუთლია თანდათან საოთხარში მინა, ივლიდა, მარტუხა დანაძეები, ოლია, ნადია ჭრულელები, მინა შარაშაძე.

1982 წელს ბრივდა ჩააბარეს. ქალბი თანდათან შექომატდნენ წყნებად. სინდისდ თესავდნენ, ვენას სხლავდნენ. შრომადღებებს იმატებდნენ. მერე მებარეუმეობას მოჰკიდეს ხელი. შრომა მოემატა, მაგრამ შრომის შედეგმა ინტერესი გაუღვიძა, აწვადურებდა ხალხი მიესა. ბრივადიბი პარტის რიგში შევიდა. სხვებმაც დაიწყეს ფიქრი პარტიკულაზე, თანაოვლდებდა იღვნი სასოვრო საბჭოს დეპუტატად აირჩიეს, რაიონის სასამართლოში მსაჯულად იმავლდა.

იღვნი ბევრი მწარე ღღე ასოვს, ბევრი გაჭირება და სიმწლე უნახავს, მაგრამ ასეთი ვავლა, შარხან ზაფხულში რომ ჩამოვდა სვირის, არ მოსწრება.

სულმოზობივებს მოუხურა ვიშამ ვენახებს, ეხლეს ვაზისთვის არახდროს უტირია, ახლა კი ატირდა, გადაურჩა სანაქებოდ მოვლილი მტევნები, გადაურჩა შრომა. როდის შედიოდა და როდის გამოდიოდა ვენახებიან, არავინ იცის. ბრივების კომუნისტების წინამძღოლი კომუნისტებს და უპარტიოებს სანაქებო ვენახებისათვის, უხვი მოხალისეობის, რთულიათვის რაზმავდა.

აი მოაშალეს ავტომანქანები, მისხამელი ტრაქტორები, ურბები, ძარბები, ხელკადათა და გაღლები, გოღრები და კასრები, მაქრატები და დაღები.

როველი დაიწყო...

დაიწყო სიხარულით, იმედი და ასე გაგრძელდა ბოლომდის. სვირების კრეფის ვერ აუთავდნენ, ვერ მოღვინ ჩაშქრებული მტევნები; რომ ეცინათ მოვრჩითი, ვაზის დაქობილი ფოთლებიდან ახალი და ახალი მტევნები იჭრებოდა. დაიღვდა ადამიანის მარტუხა, მაგრამ ვის ცხვალა დასახვერებლად. საქართველის უურბენი სვირებობა და სვირებებს ეცინათ, მოვლი საქართველოს მოსავალი ამ გაულხვებ, ზემოთმერის მიწაზე მოვიდაო. ასეთი როველი არ ჰქონიათ არასდროს.

გაუთავებლად ივსებოდა გოღრები 0,4 მეტრის ვინახშიც. იგი ეღვნიეს მოვლილი იყო. მას ეცინა, ეს მტევნები ცოდან ცვივა. აწონეს, დაინგარობდა და გაატყვეს 75 ლიტრი ეღვნი 200 პროცენტული შეუსრულებია ვალდებულება. 4 ტონის ნაცვლად მისმა ვენახმა 8 ტონა უურბენი მოსახ. დაუჭრებელი, განაოცარი ვაქტია.

ყველა კოლმეურნემ გაიამადა ვალდებულებას. კოლმეურნეობის თამებშირებრიანს მუმლაძე, პარველი ბრივადის ბრივადირი შამილ ჭრულე, მევენახე ეღვნი ჭრულე, სხვა ბრივადირები და მევენახეები გაღიშებული დადიოდნენ, მეროვდნენ, ეხმარებოდნენ ერთერთს. კოლმეურნეობას 400 ტონა უურბენი უნდა ჩავებრებინა, ეღვიბოდდა. 600 რა არის! 700-ს, 700-ზე მეტს ჩააბარებდნენ.

11 სატივრო მანქანა ეწლიება უურბენს. სამი „ბელორუსი“ სულმოუხელები სცლის გოღრებს. ზესტაფონის ელექტროქალბების, „სამრტისის“, ავტომატირო სწარმოს, მეღორეობის სასუქი პუნქტის მუშაკები რთველი შევიანს მევენახეებს. უკროლა დაეხმარა, და ახლა ადამიანები შევიანს სვირებებს.

იღვნი ჭრული სასწროიან დვას და უოველი გოღრის აწონის სასოცხლედ ემატება. როგორ შეიცვალა სურათი, გავლის დროს მოწყენილები დადიოდნენ. რთველია და სახე ბედნიერებით აღვსიათ — შრომის ნაყოფს იმეან. სვირებებს რომ შრომა არ უყვარდეთ, მაშინ არც სოფელი იქნებოდა ასეთი ღამაში, ორსართულიანი ოდასახლები, კოხტა ეწო-კარმიდამოთი, სანაქებო ხეხილითა და ვაზით დაშვევნებელი. ეს კია, რომ დიდრონი ქვევრები არ დარჩებეს სვირებებმა ეწოვებში. კარმიდამოს უურბენი სახელმწიფოს ჩააბარეს. 90-95 პროცენტს ქვევის მარანში წავიდა. თვით ეღვნი 7 ტონა ეწოს უურბენი ჩააბარა. ამიტომ ოქბებში ფელამუში ცოცხა მოადღეს, ჩურჩხლები ცოცხა გამოიღეს, ტბილი კვერი ცოცხა დააქრეს; მაქარი პატარა ქვევრებში დაავინეს.

— ნეტა, გაისადაც იყოს ასეთი რთველი!

— ნატრობენ სვირში.

ამხვე ნატრობს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის დასახლებული მუშაკი ეღვნი ჭრულე.

მასზე ამბობენ, არაჩვეულებრივი მშრომელია. გაეფიგნე და ფიფიგრი, რთველი რომ არ იყოს, ვინ გაუძლებს ასეთ შრომის! რთველი ასაწრებებს ადამიანს, ამწენებს და ძალას მატებს.

საქრებულო

(თავი ხალხი რომინიდან)

ფორი ახლა ჩაფის აწეული გორგალს დამსგავსებდა. რაკი კატინემ მას დროზე თავი ვერ დააღწია, მხოლოდ გაირიყრებოდა ჩაბნობდა.

არ გაუღია, ნუციკო როდის გადაივცა სამიონ ტანისამოსი, სულმუ-თქმულად ჩაირბინა კიბის შეუღლებავი საფეხურები, კალთის ხელი გამოსიდა და თუთის ფოთლების მოსაყრფად გაიქცა.

თავლი რომ გამოსახლა, მზე არიბად ჩამოდგარყოილს სასრქელმუნო. მომერო ტანის, მკერდსუტა დედაკაცი საწოლიდან ბორბითი ადგა, ეზომი ჩავიდა და კომისი ხეებზე ღამენათევი ეზუნი ფეხლები დააპურა. თითქმის საფეხურის თავი ახლა დაღლილი, რატომღაც შვევით ამოსუნ-ცა. სოფელს განსაღ.

ეს მომწიფდელი და თიბათის შვისქვეშ ყვადია მიუ? ნაღვლე-ნა-ღვლეა სინიდან ყანებში ჩაქვრებული ოდა-ხანებების ცალფურცა ეზოებში, პრანბი ბოსტნებსა და დავუარწულ ვენახებს ნემშიმალას სურნელით შეკრებული ნიავი აფოფონებდა.

კატინე მიხვდა, რომ ამინდელ მანე შეიცვალა; თავლი შორეულ შიბებზე გაიწივს ლევა დრუბელს შვავილ და სოფლის შუკს გახვდა. კამარში გარბობილი პრიალა წაღლით იასონი შვილებს ჯიბეების ვიწრო კალაპოტში მიუღებებდა. ბებებში ოდნავ მოხრილი ვაჯიკის დანახვამ კატინეს იასონის ღამბაში ცილი გაახანა. — არ დავუცად, რას ოხამ, ჩემ დათუქს არ დავუცად! — თქვა მათიკოზე, რომელსაც თავის დროზე და-ნაშაუვლად ჩაუთვალა გათხოვება, მხოლოდ იმიტომ, რომ დათუქს ჯიბიდან დაქრუნება არ დაელოდა.

ახა ვინ გაუხვდებოდა საბრალო დედას, რომ მისი დათუქს დაღუბების ცნობა სოფელში თუის პირველ დღეებშივე მივდა. მათიკომ უძილო ღამე-ებში გამოიტარა გულისწირი და გათხოვდა; გათხოვდა, მაგრამ კატინეს სასტრუქს ვერ გაღვრდა.

- ეს ვიფიქრო მათიკომ გადამხრია! — ჩაღლაპარკა კატინემ, ტომკარში შეისოხლა ნუციკო რომ დაინახა. გოგომ თუთის ფოთლებით თამოდგმული კალთას ღობებთან დადგა.
- ასე თუქინა რამ წაიყვანია! — შეგმინა თვით დედაკაცი.
- შერე ხალხი არიყო...
- შერე, ეს კრიდები?!
- ზომ იყი, ვისიყ! — თქვა ნუცამ ოდნავ უკმებდა და კიბებზე და-წივარდა.

კატინე ფერმა გადაკრა. ნუცას მზადკარულ წვევებს მიჩრებულმა, კიბე უსიტყოლ აიარა, მიხვდა, რომ წუხანდელ შეკრებას უკმაღ ჩაველო და, ცალხელა ნიკალსზე ფიქრს მათი დედაპირული სიყვარულის ფიცი ვერსა დააუკლებდა.

— ჰო, კატინე, კატინე, მორიბი ახლა ამ ჰიბის მოვლას და მავგე მერე ვილაპარაკო! — მაგდასთან აფუფუსებულ კატინე იძებს არა საკარ-გაგადა, რომ შვილს მინაც თავის ჰუკუაზე გამოიყვანდა.

ნუციკომ წუე-პირი უსიტყოლ დედაბა, კახა აბატი გადაივიდა, მკერ-საბეული წაიყვანა და ისევ წვიდა. წვიდა, მაგრამ კატინეს არ უკით-ხავს, სად მიიბინარო. მათიკოს პალატაში ლასტებზე სანახევროდ გაშლილი პანეუმების ტია ნუციკოს მოყრფილი თუთის ფოთლს ელოდებოდა.

* * *

მათიკოს ჩალისფერი მხსვილი ნაწივი კეჭასთან ავიწანა. ლასტებს შუა იდგა და აბრეშუმის ჰიბის ფოთლს აწინდა. ნუციკოს დანახვაც რატომ-ღაც შვეტოდა. გოგო გაფორბებული შვებოდა პალატაში. გაღებულ კარს უხრტილ მიწვა და თავებში ცრემლები აუციმიდდა. „დამპრანა აღბო. კატინემ ისევ დამპრანა და ჩემი გულისთვის დედაშვილი შელაპარაკ-დენი“, — გაიფიქრა მათიკომ, თუქვა კატინეს სასდღარში ახლა მხოლოდ სანახევრად და სივარულს ხედავდა. დათუქს ციყბალითა განაგრძობდა

არსებობას, და ნუციკოსაც განსაკუთრებული ადგილი ჰქონდა მის გულში.

უკანასკნელი ფოთლების ამოსვლებად მათიკომ მოკალაფებულ წინა-ფარში ხელი ისევ მოაფარა. ნუციკომ კალთით სკამლოტიონან მიიტანა, იქვე ჩამოვდა და ტირილი წასვდა.

მათიკო ახლად გამომართა გოგოსკენ.
— რა იყო, ჩემო, არ გადამართი! — უთხრა ნუციკოს ხმასაუწყველად და გვერდზე მოუკრა.

მზადკარული თხელი ხლები ნუციკომ ახლა სახეზე მოიფარა, მუხლებს იდაყვებით დავერდინა და გულსაყვად ატარდა.

შეფიქრებულმა მათიკომ, თანაგრძობით მოხვიდა თხელი მეტონაბი, კე-ფხსთან გაგრძელ სამყარო თავსაფრიდან ჩამოვრდა მუხუკეშ თრობოდნე ქალიშვილის თხელი ბებები.

— ნუცამუცას გააკეთებ დედის საწყებს, ზომ იყი, როგორ უფერადან! — უთხრა დადაყვებით და თბილ, ალურსივით თბილ მკერდზე მიიხუტა.

ახლა, თითქმის მათიკოს დაყვავებამ გატკრაო, ნუციკომ თავი მის კალთში ჩაიწყო და ჩაიღულღულა:

- ნიკალ სიციფებს მიჩრებენი!
- მაგამი ბებე არ მებარება!
- დედამ კი თუქვარ და მამაცადა, არც ნიკალამ იცის...
- სისწული! — ჩამომარცვლა მათიკომ უხმოდ და რატომღაც გულს ეწინა.

— არ ვიცი, გოგო, რაზე მუებენები! — დედაბა ოდნავ მოვიანოდ მათიკომ და მის კალთაზე დამხოლი ნუციკოს თავის აწვა სკადა. გოგომ თავი არ დაანება, მაკამი ფრთხილად მოსკიდა ხელი და გულსციფებეში მიიხუტა.

ქალიშვილის ხეხულს სიმკვირვე შემატებოდა და ჯერ უხუსური სი-ციფებულ თბილად მორგავდა... სიციფებულ, ოღეს თავის გრძნულ სპექს აკეხებს, ცრემლებს მიმართ უკანურად გულგრილი რჩება, ჭეშომის, მკვიდრდება მარადიული საოცრება!

ახლა, თითქმის მათიკოს შემეინდა, რომ ქალიშვილის საიდუმლოება თუთის ფოთლებზე ამრიახვებულ ჰიბასაც არ გატუნა!

— ბავშვი ვისია, გოგო?! — ჩამომარცვლა სახის უკვლელი გამომეტყ-ველებით.

- ნიკალსი!
- ზომიორბე?!...

ნუციკომ ახლად ასწია თავი და მათიკოს მიაჩრდა, კურა, ვერ მიხვ-და — მეტონის უკვარც ქვლით გაჯართობებული თავსიციფური მხედი თვლები წყრისას გამომატებდა, ჯარასა თუ თანაგრძობისა.

— არა, ანაფრის გულისათვის! — თქვა და ისევ ატარდა.
— ნუ, ჩემო, თუ გიყვარდებ, ნუ იტრებ. შნთების ტრარული არ შეი-ღება. ჩვილს ჯაფრი აწუნებს, ეს შენ ჯერ კიდევ არ იყი. — ამხვიდებდა მათიკო და გამაზდა ბებებზე ხელს ალურსიანად უთათუნებდა.

როდის-როდის დასტრა ნუციკოს.

უკვარდ მოგარდნობმა ნიკალს გაღებულ სასრქელი მოხეტოქე. თუქვა პალატის ტიქა ფანკრებში მათისციფული შვის სხივები კელაპატრებით ანთებლივით და ირგებულ გულსიყვადი სიმშველედ იდგა.

ახლა თუთის ტრაცილად ფოთლებზე გახვლი ჰიბის შარიშურს მათიკოს ბიბების ხაღბლისთან შექმნილი შემოერთია.

ნუციკო სკამლოტიზე წულმეშართული დასვა. ხელი მითიქვა და მორითული აბრეშუმის კახის კალთა მუხლებზე ჩაიჭრა.

— ნუ, აღარ იტრებო, თუ გიყვარდებ. ხვალ დამშვიდებით ვილაპარაკო! არ მინდა იასონის თვალმეგრებთან დავინახოს. შექმნივი გადღრვიანი! — გადსწვდა მათიკო ბებრთან მიღებულ წულან თუნეს და ნუციკოს ხელ-პირი დაახანდა. მერე გადატყვევებმა პალატის ნუერიანი კახები გამოაძლ. ჰიბის შემუხუთა სუნს მთის გრილი მკერი შვეტოვია. ახლად იგრძნა რაივე მოთინაღივდენენ. გართ შლევი ნიავი ღობე-ყირტს მისდებოდა და კომისი ჩინილიან ნაყოფსაც კი სუფთა მკერში ანახებდა.

ქალბები წინკარში გამოიღდენენ.

— წვილ ახლა, მიწ წვალი! — თქვა მორიდებით ნუციკომ, ნანტარ-ლევე ნუცა თვალმედი მათიკოს ახლად და გაუსწრა.

მათიკომ უსიტყოლ გაუღმის და ღობებთან დაფუყრებულ პატარა ლაღის განსაღ. ბიბის ღობეზე გადმოვლებულ თოს ხელი ჩააღო. მისიწ-მისიწ და ღობის ღობეზე მარტივებულ ძებვის თუნეს კონა ამორიდა.

— კიდევ, ბიბო, კიდევ მოქვარ! — დასტყვლა გრიდან ტარილებმა, მაგრამ ლაღის ღობემ უმტკუნა. თოყი ხელიდან დაუჭრა და...

— წაიღე, ბიჭო, იქით წაიღე, არ დაგპოტნის! — დაუძახა უფროს მძას კონა მართლაც დაიწიდა და ისევ გზისკენ გადაიფერა.

ნუციოტი კონიბარით ამწანებულ ენო გადატარა და ორღობში გაუჩინარდა, ახლა ტარიელი გაღმოველი ღობეზე.

— მოიცა, ბიჭო, მეც მივალ მეც მანქდან მოგზამარბი! — მძას აკერდნი ამოუდგა და ბიჭები თოყს ერთად დაებღაუტუნენ. შარელის სათავეებთან ამირილ მასისურბტვემ ხირბლისფერი, მოწილი სხელი გამოუნდათ.

მათიოი ახლა-ღა იფიქრა ბიჭების მიზმარება, მაგრამ ესოში ქვარს შეასწრო თვლი. იასონი ფითრით შეხუნწილუ მსხლის ძირში იჯდა, პრი-ალა წაიღე და ერთი იღლია ტირიფის წნული პალასზე დაედო. აუჭარბულად აბორუბდა თუთუნს. თითქოს ტუბეოდა, რომ ბიჭები საკქეს უბამოდნენ. დანაიჭებული თვალის ფოსოებიდან გამჭრიახი გულვის ქვიანი ოვლები შეილეს დაიბული ურადლებით მისწერბოდნენ.

მათიო მიხვდა, რომ შეიღების გარჯას მამა წელგაუღული შრომის სატარად მიიხვდა და განუზომლად ბედნიერი იყო. ბიჭებმა რის გათვალისთი გამოძირიეს ძეძვი ღობეზე.

ღაი ახლა სიხარულისაგან ტაშს სცემდა და ხტოდა. დღისეული ხალისფერი თმა მტვრით შეფრქვეულ შუბლზე უთამაშებდა. ტარიელმა კი, მოთავებულად აკაციით ნადავლ გულრიფღად დახვდა. შარელის კონიეეს წუხას მკვრივი ხელები და მამამყენ წაირია.

— ღმერთო მომკალი, ამ ტიის მოცილი გაწუნდენ წელმა ხავეშები! — იტყვა უნჯარად აფორიატებულმა მათიოემ და სადილის მოსამზადებლად ოღბსკენ გაემურა.

ჭირი ჯრავს არ დამცხრალიყო, ღურჯ ცაზე ტყვიისფერ ღრუბლებს მთის კალთაზე შეფენილი სოფლისკენ ერეკებოდა. სუფრას მიუხსდნენ.

იასონი აუჭარბულად სცლიდა ნაღვლუ ბოთლს, და პიტნიან რძეში ჩაყურებულ ველს პირში მადანად იხვევდა. მამის წინ დახკურებული ბიჭები დაამბული სახეებით უხსდნენ სუფრას და გებრილად ილტუმბოდნენ. ის იყო მათიოე მაგიდასთან დაჯდომას აპირებდა, რომ გზიდან ვიღაცამ დაიხასა:

— მასმანძლო, მასმანძლო, გამოიშედე!...

აიგანუ მათიოე გამოიშედა. ღობესთან ნიკალა იდგა და აქით იხედებოდა. ცალ ხელი ღობის წნულში ამირილ სარისთვის მოყვია. მეორეს ნაღვლად კი ტარი პიჯაკის ცარიელ სახლის უფრიალებდა. უკაცყის დინახებუ მათიოს გაურყვეული გრძობა დაეუფლა. რომ გეციბათი, ურეკი გეტყვდი, ნუციოს გამო კიყისავდა, უკავრებოდა თუ, პირიქით, ტარალებოდა ნიკალა.

— მიბრძანდი, ნიკალა, შინ მიბრძანდი! — მიიპატია მათიოემ და ქვის კიბეები ჩამოიარა.

ნიკალამ სადილზე უარი თქვა. აიგნის მოაჯირთან მოყვნილ ბიჭებს გაუღმა და წაბლის ოდის ქვეშ გამართული ქვის პალატისკენ გაემურა.

— რას შურება, მათიოე, თქვენი ტია?

— რას იზამს, აქი ცაზე გავა და მოვიყვებოთ, — თქვა ქალმა და პალატის გაღებულ კარებში დაწინაურდა.

— მარალი გიხსრა, მეც მოვისვენებ! — მიუთხ ნიკალამ და წაბლისფერი, ბუღმურა თვალის პალატის ისე მოავლი, თითქოს ვიღაცას ეძებსო.

— ხეებზე ჩვენ დაგპორტყალიბთ და შენ იღებო? — ღმილით შეიცხდა სამწყებად ჩამომბულ ღასტებს შუა ჩამდგარმა ქალმა.

— კი არ ვიღებო, მათიოე ჩემო, არ მინდა ტია მოყდეს. რაიონს გვემები ჩაემღება. პარტის სახით მეც საყვედურს მომაყებენ და შევრცხებით. — თქვა ნიკალამ გულხანდილად. ღასტებს აუარ-ჩაუარა, მერე სკამიე დაიდედა და ახლა წუმოდან დაეცქერდა.

ტიას აებები და თვალები დამხვილებოდა, თუთის ტრყილა ფოთლებზე ქურჭიებით დაკრლიყენენ და გულმოვიდინედ ხნავდნენ. შოგი ფითლის გამოსრულ კლტრტოზე გასულიყო და ყვლეკლაობდა, თითქოს თავს იწინებდა.

ნიკალას კი ეს თუთი ფერი ჭარადა და თოვლით დაფარულ ველს აკონებდა. იქ, თოვიან მინდორში, საველე მოსპიტლის კარავში მოყვე-თეს ნიკალას მარტუნა მკლავი. მას შებდვდ შებქულდა თუთი ფერი. ეს ფერი გულში ტყილეს აგრნობინებს.

მათიოს თვალს არ გამოსპრია, ღურჯი პიჯაკის ჩამწებულ სახელო-ში რიგორ შეიზება მკლავის ნარჩენი. „ნიკალაზე მეტად ვისა აქვს უფლებას სიცყურლისა და ბედნიერებისა“ — თითქოსდა გაჯიღებული კატი-ნუს მოსაბლობად გაიფიქრა ქალმა.

გორაკებზე

— დასრულებულია — თქვა ნიკალმა. ხშირ წახალისებით კვირბრძოლაში რამდენჯერმე გაატარა თითები და რატომღაც შეგებით ამოხსნიდა.

პატარა სოფელი გორაკა აი, ამ დღეობით შედის მრავალფეროვან ქვეყნის ოსაზში. აბრეშუმის პარკი, სამაშველო ღერის მისაღებად, სოია თუ სახავერბაში ჩასატანი ლობიო, — აორბენ, სოფლის ცალკეუდაც აბრეშომი მოყვანილი სიმინდი, ხუტავ და ბარაკებს ჰქუევის რომელ ბაღეულში დააყენებნ? იმთავითვე გლვით აქ მიწის თოხით ამაშვენებას. თოხი ახლაც საჭიროა, რადგან შეუვლად დაფერებულ კანებში ვერც კომპანიი გავიღის და ვერც ტრაქტორი. პოდა, რაც უფრო მწილა კორძვას მიწის დღეობით ართმევა, მით უფრო ფიცხი, მოწილი და გონებასმავლია ხალხი მისი.

— დღეს იასონმა ძუჭვი აჭრა და ბიჭებს მოატანინა! — განახლდა საუბარი მათიკომ.

— შეე მოგრებები კარისკარ წოწილად და საყვერში გადავალ სამუშაოდ. მათიკო ხუტავ ამ ფიქრობდა რაიმე ჟუჭვა ნუცოცხვ, მაგრამ ანგარიშ-მოყვებულად იკითხა:

— შერე, ნუცოცხვ!

ნიკალა, ეტყობა, არ მოვლდაც ასეთ შეკითხვას. ჰიბიდან ცხვირბრძოლიც ამოიღო და კუხიანი ცხვირი ჩამოიმშრალა. არა, მათიკოს არ შეუნიშნავს, რომ ნიკალა დღეობდა.

— ნუცოცხვ აქ შეგაულებოდა, იმტრბაც გამოიფარე. მინდიდა მეიჭე, რომ დასახლებაში სასოსასო მიმოიზოტეს. ვიცი, რომ გაუხარდება! — თქვა ღირსეული კაცის გულახდილობით და ამით ნუცოცხვს მინართ თავისი დამოკიდებულებაც განახსულვრა.

ყველაფერი კეთილი და ღირსეული უცვრდა ხიბლავად მათიკოს.

— ეს არის წაყიდა.

— ხად წაყიდა, თუ იცი?

— შინ მივიღებარო. ფოთოლზე ახლა მე ვარ წასახლელი!

ამ საუბრით გამოვიდნენ პალატებიდან. იასონმა ბიჭები ეზოში ჩამოიყვანა. ძუჭვის კონისთვის აფხნა თოკი და გასახიბლად ღობისკან შიდა. კაცები ერთმანეთს მიესალმნენ, შერე ერთმანეთს თავახსილად მოითხოეს. მათიკომ ეზოს სიღრმეში ჩამოიღვარ მარნიდან, ღღის „უგრეო“ მხსლით კადალით მოატანინა. ნიკალამ პირი არც იმას დააკარა. კალასი ახლა ბიჭები შე-მოუსხდნენ, კბენდნენ ყავისფრად დაწიფებულ მხსას და ტკბილი წვენი მაჯებზე წურწურით ჩამოსდიდობთ.

ნიკალამ ახლა წასვლა იფიქრა და რატომღაც ადგილზე უხერხულად მიდგა-მოდგა.

— არ დაგვიწყდება, მათიკო, ხვალ წამაშედილებს გრეხვს უნდა მოხიბლე! — უთხრა რატომღაც ჩამარცვლით ქალს და სახეში უხედა.

მათიკოს მუდამ ბამეურ სახეზე იასონისთვის გამოუყენებია სიხარულმა ფიფქვა. ჰარმა ახლა ყვავილიან ჩოთის კაბაში საწილობრივად გამოხატვითა დაქალბაში გადამდგარი მათიკოს მოხდენილი სხეული.

იასონი ბუნებით შესაკუთრ იყო: რაც შეჭრის ღობის გაღმობდა უძრავ-მოძრავი ეგულებოდა. ყველაფერს თავისად თვლიდა, და არც არავის და-ანებებდა. თავისი თავახსივითი ცილმელოვანი ვაჭრული წირობის სავა-სურად, სრულ მორჩილებას მოითხოვდა და მხოლოდ თუხის მთლიანობა სურდა.

— ფუი ეშმაკს! — აარდა იასონმა ცოლს თვალს და თათქის დღეს პირველად დანახა თვისი თავი. მაღალი, ხმელმელი, ბეჭებში ოდნავ მოზრდილი იასონი, ცალხელა, მაგრამ კუმბოგარი ვაჭრის გვერდით იდგა და ხეშემა თითებში გამოჭრბობლ თუთუნს ახრჩობლებდა.

— წავალ ახლა, წავალ, ბევრი საქმე მაქვს! — დაემშვიდობა ამასობა-ში ნიკალა თუხის უფროსს.

იასონს არ გამოჰსაჩვენია, და დამახებულ ყურადღებით გააკოლა მათიკომ თვლი არღობებში მინაგულ ნიკალას. — სასაქული, ნაწილები საწაწული! შეხმარა იასონი უნიხიანი გეჭვა, გეჭვა, რომელიც კაცის აპორტებს და უკადრის საქციელს აფიქრბინებს.

არა, მათიკოს არ დაუნახავს, კმარამ რა ჯავრიანად დაავლო ხელი მხსლის ტემუ დადებულ ერთი ილიდა წილის შეგვრას, ბიჭებს წყლის მოტანა უბრძანა და მარნის წინ დადგებული კათხიხენ წაყიდა

შეს ესეც გადავლო ცის დიდი საჭირობამ, და შორეულ სივრცეში გატყორცნილი აღისფრად ვარგებდა. დღე მიურეულიყო და ფოთმუხს-ნილი გრილი ნიაგი, ტყის პირებიდან სიკოიშავს და შერყანის თათხებურ ხურნელს მოაჭრბობლებდა.

იმ დღეს უჩვეულო ზეზიმი იყო უჩვეულებრივი. შავლა დღეობის სახელობის სახელმწიფო... შეგარეული ღრუბლები თავი მოგვარა გმირ და მრავალფეროვანი დღეობს, შიშის გმირებს, რაიონის ინტელექტუალ-ციას აღისფერ ტილოზე კიხობდა სიტყვი... „დღეობა გმირ და მრავალფეროვანი დღეობს“.

სვერის სიღრმეში აკვანი იდგა. აკვანი ვარ-ღიფერი მიხიბით იყო დაფარული.

— შევლიდს რაიონში 822 მრავალფეროვანი და 57 გმირი დღეა.

იმსდნენ მრავალფეროვანი, გმირი დღეები, შეუქმადგარი თვალებით, შეიღების სივარეული გამოთბარი გულებით, დღეები, რომლებიც შრომამ ამაღლა და მიოლ თაივანი ძალას და უხერხავს ბამეუბების აღზრდას ახმარენ, რომ მამულს, სამშობლოს აღზრადონ ღირსეული აღმანახებია.

შეგვარა პარტიის რაიონის პირველმა მდი-ვანმა ი. თოდგუბ ხანსა. მოხიბებით რისხებდა აღმსკობის თავგანდობილი ე. კუტალა გამოი-ფე. გმირ და მრავალფეროვანი დღეობს მიესალ-მნენ თბილისელი სტუდენტები — პროფესორი მარიაკა ლორთქიფანიძე, რესპუბლიკის სახალხო არტისტის ელა ვლიავა, პოეტები მუღლა კახიძე, და რაულ ჩილაშავა, თბილისის წინდების საწარ-მოო კავერიათების კომკავშირული ბრგავის ხელმძღვანელი მ. აბულაძე, რაიონული გაზეთის „მებრძოლს“ რედაქტორი ი. ქორთავა, მასწავ-ლებელი ა. ფარკაცია, მედიცინის მეცნიერებისა კანდიდატი ლ. შამუგია, მწიგანა ნ. თუჯავა, ჩანს საბჭოთა მურწინა-ტექნიკუმის დირექტო-რი რ. შონია.

ერთმანეთს ცვლდნენ ორატორები და დღეები დიდის გულსიყვრით უხმენდნენ შთა. ამაღლე-ბული იყოს თქვენი სიტყვი მანდილი, გმირ-ფასო დღეობი, დღეობს დადებულთ აკვანი მო-ვლება — გაისთვდა ტრიბუნად — არ არმე-ბობს ქალბაიების ღვლისავე საპატრონო თვალ-ობა. თქვენ ორმაგი გმირები ხართ და იმდენ-ჯერ ამაღლებულენი, რამდენი აკვანიც დაგორწყ-ვიათ.

ისინი კი იხსდნენ და უხმენდნენ. უხმენდნენ დღეობის თბილი გულით და არ ცოცხლებოდათ შრომით დატორებული გამარჯ ხელები, ნაჯაფი სახეები.

დღეობმა კარგად იციან, რომ თავადღებულ შრომითა და ბრძოლით ქართველმა ქალბებმა ნაილი შარვაყვლით მრავალჯერს შეიჭრეს ქალისა და დედის მანდილი. ქალი — დედა ახალი საზოგადოებრივი ცხოვრების თანამარჩი-ლეა, და არა მარტო თანამარჩილე! დღეობის-თვის მხოლოდ შეიღების აღზრდა რიდას საზ-რუნავი. დღეობის თოულ და სასატრო მოვალე-ობასთან ერთად აჭტოვდა შრომობენ საკოლ-მეურნეო მიწებრებას, ჩანს პლანტაციებსა თუ საკოლმეურნეო ფერმებში. შეიღების ხომ დღეობს სიყვარულით ამაღლდნენ გმირები.

გაღის წუბიები, მაგრამ არ იცვლება შრომის საზურუნავი. დღე არ დადღილა შეიღის აკვან-თან უნილი, ნათევი აღმეხიბი. ამიტომ არის, რომ პატეხვა და დღეობას იმხანურებენ ახალ-გზარდა მრავალფეროვანი დღეობი თუ სპეცკი კლადრით მოსილ გმირები.

პირებში სცნაწე აჭრენ და იაცნანას მნა-ტრული მონატე წარმოადგინეს. გაისმიდა პოეტის ლექსის სტრეპინები:

გმირი დედების ერთი ჯგუფი, რომელიც ზუგდიდში გმირი და მრავალშვილიანი დედებისადმი მიძღვნილ შეხვედრაში მონაწილეობდა. მარჯნიდან — ლოლა კალანია — ზარანდია, ჭივა ანთია, ლუბა გაბრავა, ლემონი თორდია, ოლია ჭანჭავაძე, ლიდა დარსენ-ლია, ნათელა როვაძე.

თამარ აბულაძე

ჯუჯი, ჯუჯი, ჯუჯი, ჯუჯი, ქათმებს შიათ, ქათმებს უკიროთ. ღალამ უხმით და ხორბალი გადუყარა სავეე მუჭით. მიოდის ჭრელი მამლაცინწა — ამ საქათმის დიდი ბურჯი. მომილოცავს, მამლაცინწავ, დღეს შენ დავლას გადაურჩი. ჯუჯი! ჯუჯი!

გიორგი მებრძველი

მეშვენი

გამოვთავილ იფინს სახრე, ზაფხულისთვის შევიანახე, ღვიზინს რომ წინ გაგივადებ, აი, მაშინ დამინახეთ!

დეკანოზი

„ღელა ენა“ მიყიდა საყვარელმა დეიდამ, კითხვა უნდა მასწავლოს ჩემმა ბუნებ დღიდიან.

მაია ბელუბაშვილი

პირიმბე

მურამ ფისოს მოუტანა ყველის დიდი ნაჭერი. — ამის შემდეგ უკ ხიზნებებთ, პა, შუაზე გაკეტი!

ნეკლა

თეთრფურცელა ენტელაე, რა ლამაზი რამ სარო. ეოცი, ასე დრინან თოვლში რატომ ჩანსარო — გინდა, გინდა ძალიან გაზაფხული გეახარო!

ზონა ამირანაშვილი

პირიკა

შეხევა ბოლმე ყანებს ის ვერავი შერკი. — სიტყვა უნდა შეივაცოს ბოლო ორი ბგერით. მორცე კი უვავილოა, გაზაფხულის მაყენ, ოლონდ მასკე მოაშობებ უკანასკნელ მარცვლებს. არც ამიღის სხვა სახელის მიგნება შეიძლება. მღლა, თუკი შეივარობ, უკვე პასუს ველი. მისთანა ცრთაღ იუწება და იწურება ეწელი.

(კალ-ენ-დარი)

პ. შუშუნის ფოტო.

აბა შევეითხეთ 38 წლის ნუნუ ნაჭყეების, რომელი შვილი უფრო უყვარს, დედა თერთმეტ მზეს იფიცებს, თერთმეტი შეუი გულს რომ უნთია. შარშან კოლმეურნეობიდან ოჯახმა შრომის ანაზღაურება ათი ათას მანეთზე მეტი მიიღო.

ტატიანა და ანდრო ჩიქოვანება სოფელ ჩხორიანში ცხოვრობენ. ბედნიერმა ოჯახმა ათი შვილი აღუზარდა სამშობლოს. ოთხმა უკვე მიიღო უმაღლესი განათლება. დანარჩენები სწავლობენ. ყველაზე უმცროსი — ზურაბი თბილისის კომპაროვის სახელობის ფიზიკა-მათემატიკის სპეციალ-ინტერნატის მოსწავლეა.

ნარსეხელი ასაღაზარდა მერჩაიის ლოლა კალანდიას წარმატებებზე წერდნენ გავრთებში. იგი ყოველწელიურად ზრდიდა ჩაის მოსავლიანობას და მაღალდებოდა მისი სახელიც. შემდეგ ლოლა ხობის რაიონის სოფელ საჯიკაის პატარაძლი გასდა — რამინ ზარანდიამ შერთო. ეს იყო 35 წლის წინათ. ლოლა და რამინ ზარანდიების ოჯახს 17 შვილი შეეძინა. შვილოშვილებიც მომავალდნენ. ლოლა ზარანდია ზუგდიდში დედების ზეიმზე მივიყვებ.

შრომისმოყვარეობა, საზოგადოებრივი მოვალეობის დრმა შეგნება — ეს დიდი ადამიანური თვისებები მრავალრიცხოვანთა ოჯახებს აწმუენებს, მათი დეობების სიტყაქ მაინდლებს აიდლებს.

ამ გმირ დეებზე მრავალი გულგრილი სიტყვის თქმა, მრავალი თბილი სტიქიონის დაწერა შეიძლება. და თითოეული ოჯახის ისტორია ხომ დაუწერელი მოთხრობაა მთელს მსოფლიოში ყველაზე ბედნიერ ადამიანებზე — მრავალშვილიან, გმირ დეებზე, რომელთაც ბუნებამ უდიდესი ხვედრი არგუნა — მათს კერძაზე მუდამ კეთილბედის დედის უმაღლესი ჯილდო, შვილების მოსიყვარულე უთვალავი თვალეში.

დღევრქვლობა თქვენ, ძვირფასო დეებო!

ასწიეთ მალა, აიტყვი დრებუდა ზედა ქალი — მებრძოლი, ქალი დედა, ქალი — ლეკვნდა, ყველა გმირობა მიანიჭეთ მას უცილობლად, რამეთუ თავად დეობაა დიდი გმირობა, რომ შენს სიცოცხლეს, შენს სიხარულს, სუნთქვას და იმდელს ქვეყნის სიცოცხლეს სანაცვალად შობედ და ზრდიდ.

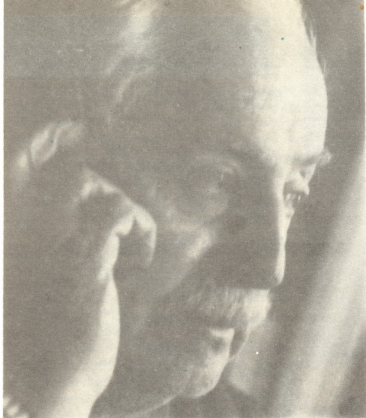
და შობი აფეკლათი სახე დედებს. თითოეული მათგანის ბიოგრაფია ხომ ჩვენი თანამედროვე ადამიანის დიდი ოჯახის საინტერესო ისტორიაა. გმირი დეებები ფასიანი სარეკრებები დააჩილოვებს. შეხვედრის მონაწილეობაში მიმართავ მიიღეს რაიონის ქალებისადმი.

შეხვედრის ესწრებოდა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ვ. სირაძე.

გმირი და მრავალშვილიანი დეებების სახელით ოდონის კალიონის სახელობის კოლმეურნეობის მერჩაიგ, ათი შვილის დეიდა მალვა სეირავამ შეხვედრის მონაწილეობას მადლობა გადაუხადა.

მალვა 43 წლისაა, ღირსეულად ატარებს გმირი დედის მანდილს. და იგი მარტო დირხეული შეუდგედ და სანიშნური დედა როდია, კოლმეურნეობა „წინსვლის“ აქტიური მშრომელიც განხლავ. მალვა 23 წელიწადია კოლმეურნეობაში ჩაის კრებს.

რაიონის ცენტრიდან მოსაფლტებული გზით შედინის სოფელ ოდონში. მდინარე ჯანგის ნაპირის ცხოვრების სეირავების დიდი ოჯახი. ლამაზი ხვედრული ოდა დღეს კომპია კარმიდამოში. აქ დაწარვა ათი შვილის აკვანი. აქ, ჯანგის ნაპირებზე იზრდებიან ჯანმრთელები და ქვეყნისათვის სისარგებლო შვილები.

პაპუნა წერეთელი

„პაპუნა წერეთელს ვიცნობ, როცა ჭერ კიდეც ზალდი იყო... მამა ჰყავდა კეთილ-შობილი და შესანიშნავი ადამიანი, მშრომელი იყო, არა ჰგავდა სხვა „კნიაზებს“. დედა — უფრო უკეთესი. უკეთესი, რომლის ხელვა, ყოველთვის მასხარებდა. უყვარდა თეატრი და პოეზია. მე თითქმის ყოველ წელს დავდიოდი საჩხერეში, სადაც ელისაბედ წერეთლის თაოსნობით საქველმოქმედო მიზნით ქართული საღამოები იმართებოდა. პაპუნასაც მემკვიდრეობით გამოჰყვა ქართული თეატრის და ლიტერატურის ტრადია. პაპუნა წერეთელი ყველაზე უყვარს მეც მიყვარს, რასაკვირველია, ჩვენი გულისხმიერი პაპუნა, მამოწმებელი და კულტურული მოღვაწე“.

— იოსებ გრიშაშვილი.

ქართველი მამულიშვილის, კარგი მოქალაქის, ყველასთვის საყვარელი ადამიანის პაპუნა წერეთლის ცხოვრება სისხლსაცხე და მრავალფეროვანია: ქართული თეატრების სცენაზე წლების მანძილზე იღებოდა მის მიერ თარგმნილი რუსული და ევროპული კლასიკური პიესები: ლ. დეგონოვის „შემოსევა“, ა. კორნეიჩუკის „პლატონ კრეჩიტა“, ე. დე ფილიპოს „ფილუმენა მარტურაწა“, ბ. ნოშიჩის „ფილოსოფიის დოქტორი“, ი. დეშენარის „დაუთმე ადგილი ხალაინდელ ღვთს“, ცოი იუსი „ტაფუნა“, ი. გალინის „სიყვარული გარიგრაჟე“ და სხვ.

პატვიცემულ პაპუნას კალამს ეკუთვნის აგრეთვე ა. გონჩაროვის რომანის — „ზზრამის“, ა. კუპრინის „იამას“, ჩეხოვის მოთხრობების მხატვრული თარგმანები.

ლიტერატურული მოღვაწეობის პარალელურად მას ერთი დიდი გატაცება აქვს, — შეგარავის ძველი ხელნაწერები, ხელგამების იშვიათი ნიმუშები.

„მამაჩემი სოფლის მეურნეობით იყო გატაცებული, — იგონებს პატვიცემული პაპუნა, — სხვადასხვა ჯიშის ხეხილი გამოყვავდა და ხალხს ურიგებდა, წარმოიღვი-

ნეთ, მამიდორსაც კი ამუნობდა. ღვინდების მოში კი თეატრი გახლდაო. ქართული თეატრის ეს დიდი სიყვარული, სახელმწიროდ მისგან მეც გადმოვიღო. სახელმწიროდ მეთქი, იმიტომ ვამბობ, რომ ამ სიყვარულმა ბევრი სიამოვნება მომანიჭა ცხოვრებაში. დღეაღმის ბაბუს (დღის მზრიდან), გრიგოლ წერეთელს ძალიან შეყვარება მინის და ბროლის ღამაში ნივთები და ძველებური ჭურჭელი. რაც, დღეაღმის ბაბუს ვილს ილია (ღუშუკო) წერეთელსაც გამოჰყვა მემკვიდრეობით — შერე კი — მე“.

სტუდენტობისას პაპუნამ სახლის სხვენზე, გადასურულ ძველმანებში ორი გატეხილი თევზი იპოვნა, გარეცხა, დააწეხა. აღმოჩნდა, რომ ეს თევზები ცნობილი ინელიტური ფირმის „ვეჭუდის“ ნაწარმ იყო. აქედან დაიწყო მისი გატაცება!

ოკდათი — ორმოცდათი წლის წინათ კოლექციონერების საყვარელი ადგილი ბაზარი — ბარახოკა! გახლდათ, ბაზრობა ჭერ ორბელიანების ქუჩასთან იმართებოდა. შემდეგ კი — საბურთალოზე, სწორედ „ბარახოკაზე“ შეიძინა პაპუნამ ბევრი იშვიათი და უნიკალური ნივთი. ხარა-ხურაში აღმოაჩინა გრიგოლ წერეთლის ასულის — რუსუდანისა გრის შოთავად გატანებული სამართლი, რომელზეც ღამაში ასობით არის ამოყვანილი: „გრიგოლ წერეთლის ასულის რუსუდანის შოთავისა“. აქვე იყიდა რუსუდანისვე ნაქონი უზარალოს ასაწობი ვერცხლის კოჯე.

პაპუნამ ძველმანებში იპოვნა ტუავისბუღიანი პატარა რუსული ლოცვანი. ფუტლარი რომ გადაუხსნია და წიგნი ამოვლია, მის გაოცებას საზღვარი არა ჰქონია, წიგნი აგრძობული ყოფილა ჩანაწერებით, რომლებიც ვეამცნობდა გამოჩენილი რუსი მწერლის აქსაკვის ოჯახის წევრების დახატებას, კორაწინებსა და სხვა საოჯახო ამბებს.

ეს წიგნი პაპუნას შემდეგ ლენინგრადის სალტაგო-შჩერბინის სახელობის ბიბლიოთეკისთვის გადაუცია.

კამილა შორი. სამი ამერი.

ერთბელ, 1934 წელს იგი ნათესავ ქალს სტუმრებია. უკან დაბრუნებისას, წინა ოთახში თავადილი ზანდუკი შეუნიშნის, მსახურ ქალს უთქვამს: ბიჭებს ველოდები, უნდა გადავუკარაოთ.

„თუ შეიძლება გადავინჯავო“, უთხოვს პაპუნას. რა არ უოფილა შიტ, ძველი წიგნები, ათასი სხვა საოჯახო ნივთი... რაღაც პართული ხელნაწერის ფურცლებს მიუჭერია მისი ყურადღება. „ფურცლები სათითაოდ ამოვიღე, დაკვირვებით დავიწეე კიოხვა, ჩემს გოცემას საზღვარი არ ჰქონდა, ეს ხომ იოანე ბატონიშვილის „უკლამსობა“ იყო, დაკარგული და დიდხინის გამოტარებული. მაშინვე შევკარდი ოთახში და მოხუცს ვუთხარი, ძალიან საინტერესო ძველი ქართული ხელნაწერია, ამაში მუხუშები ფულს მოცემით მეთქი!“, — ქალს ძალზე გაზარება და ხელნაწერი მერვე დღეზე გაქართველოს მუხუშის ხელნაწერთა განყოფილებაშითვის ჩაუბარებიათ. ასე სულზე მოუსწრია ამ განცხათვის.

ასევე შემოხვევით, მემტმისაგან შეუძენია მშვენიერი ხელთი გადაწერილი „ქილილი და დამანა“. ეს ძვირფასი ხელნაწერი ახალა ხელნაწერთა ინსტიტუტში ინახება. „მშინ ბელინსკის ქუჩის ბოლოში ცცხოვრობდა—განაგრძობს პატივცემული პაპუნა, — შინისკენ აღმართს ნელა მივუყვებოდი. მეუროვე ქალი ქუჩის ნაგავს მუყაოს ნაქერზე აკრავებდა. შევჩერდი, მუყაოზე, რაღაც მხატვრობის კვალი შევნიშნე, მეუროვეს ის მუყაო ვიხივე. გაიცინა, ახლავე გავრცეხავე და მოგართმევო, მითხრა. შემეშინდა, რომ გარეცხოს იქნება აღარ მომცეს-მეთქი და ასევე წაშვივდი; ქალი იდგა და იცინოდა. ქუთყანა მუყაოს სად მიარბენინებხო. შინ კარავად გავრცეხე და, ღმერთო, ფიროსმანის „კრუხ-წილი“ არ აღმოჩნდა!“

საწოლთან, კედელს ვინტერმალტერის მიერ დახატული ცატერინე ჰეპუჰაძის პორტრეტი (პარიზში შესრულებული ფერადი ლითოგრაფია) აშვევინებს.

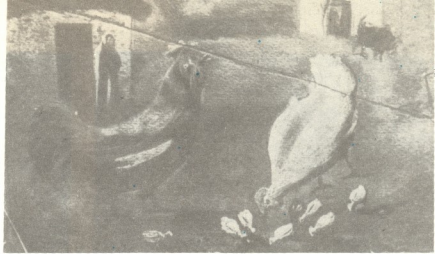
— რამდენიმე ბინა გამოვიცვალე, მაგრამ მშვენიერი ცატერინეს პორტრეტი ისევ თავთან მივიღია. — ამბობს იგი.

გაგარინის შიერ დახატული ალექსანდრე ერისთავის მეუღლის მშვენიერი მართა სოლოლაშვილის პორტრეტი მან საქართველოს ხელოვნების მუზეუმს შესწინა.

ხელოვნების იფეთი ნიმუშების შესაქმნად შევბულებას დროს მოსკოვისა და ლენინგრადის ანტიკარებსა და კოლექციონერებს ესტუმრება ხოლმე.

ბნის კედლები მოფენილია გულიაშვილის, ფიროსმანის, დ. კაკაბაძის, ელ. ახვლედიანის, ბელოლის, რ. სტურუას, ზ. ლევეჟას, მაღაიანის და სხვათა ნამუშევრებით.

პატივცემული პაპუნა კვლავ ახალგაზრდული ენერჯით აკრავებს ხელოვნების ნიმუშებს, განსაკუთრებულ ინტერესს იჩენს ქართულ ცნობილ ქალთა პორტრეტებისადმი, რომლებიც გაფანტულია რუსეთისა და ევროპის მუზეუმებში. ამით თავისი წვლილი შეაქვს ერის საგანძურის გამოიღვრების საქმეში.

ნ. ფიროსმანი. კრუხ-წილი

ლ. გულიაშვილი. ორთქალელი სტუმრები.

ლ. გულიაშვილი. ისენილი ქალი

თ. აბაქელია. კინოსურათი „არხენა“ — კენია.

სსრ კავშირის სახალხო არტისტები მელბა ამირანაშვილი და ლაბარა ზურუნია

ამ ცოტა ხნის წინათ კიდევ ერთი სასიხარულო ცნობა მოვიდა. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1976 წლის 31 დეკემბრის ბრძანებულებით საბჭოთა მუსიკალური ხელოვნების განვითარებაში დიდი მიღწევებისათვის სსრ კავშირის სახალხო არტისტის საპატიო წოდება მიენიჭათ თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის შემოქმედებით მუშაეებს — სოლისტებს მელბა ამირანაშვილსა და ლაბარა ჯურუნიას.

დიდია ამ ორი ქემშარტი შემოქმედის დამსახურება საოპერო

ხელოვნების განვითარებაში. მათ გამდიდრეს, გაამრავალფეროვნეს და ახლებური სტილი შეიტანეს იმ პარტიებში, რომლებსაც წლების მანძილზე წარმატებით ასრულებდნენ საბჭოთა კავშირისათუ საზღვარგარეთის საოპერო თეატრებში.

უურნალ „საქართველოს ქალის“ რედაქცია, სარედაქციო კოლეგია და მრავალათასიანი მკითხველი გულითადად ულოცავენ ჩვენს სახელოვან მამულიშვილებს ამ დიდ აღიარებას და უსურვებენ ახალ-ახალ შემოქმედებით წარმატებებს.

საიუბლო კლასიკრობისა

(ანა კალანდაძის თხზულებათა მითოლოგიის ბაზისის შესახებ)

ილარიაკო ან დაწერი ანა კალანდაძის შემოქმედებაზე — ნინაძეს შეუბოლო ჭეშმარიტი პოეზიის საიუბლოობას, რაც ალბათ ყოველთვის შეუნიშობელი კეთილშობილად დარჩება. მუად მიკვირდა, როგორ ახერხებენ ლექსის ანალიზს, სტრუქტურის გაჩვენებას; ეს ხომ იგივეა, დასტატარაბა გრანობის ანატომიკა რამ განიზრახოს.

შეძლება ვვადებო, მაგრამ, ჩემი აზრით, პოეზია მხატვრული შემოქმედების უმაღლესი განაწი. იგი მოიცავს შემოქმედების სხვა დარგების თითქმის ყველა კომპონენტს: ფერწერულობას, მუსიკალობას, არტიტურს. ყველა ეს ფუნქციონირებს შეუღლებულად ლექსში; თუ ამას აზრის სიღრმეს დაუმატებთ, დარწმუნებით, რომ ამ მტკიცებაში არაფერია გადაჭარბებული. და კიდევ ერთი რამ: პოეზია, პოეტურობა, მარტორული ლექსი როდია! — პოეზია სამყაროსთან, მიუღწეწებთან, ადამიანებთან დამოკიდებულების ფორმა; ეს არის ურთიერთობის უმაღლესი სახე, ყოფიერების აღქმის უკიდურესი დამკვირვებლობა. შეიძლება ადამიანი არ წერდეს ლექსებს, მაგრამ იყოს პოეტი და, პირიქით, ხელისაწინ მერიტით ისე გაატარებს თავის წუთისოფლს, რომ ერთ-სხელად არ ეჩიარება პოეზიას.

ჩემი ანა კალანდაძე ფიქს არის პოეზია, ამ ცნების მთელ უნივერსალიტაში და, სწორედ ამიტომ არის ძნელი მის შემოქმედებაზე სკაზაბასი. ანა კალანდაძის მიერ სამყაროს აღქმა; ანაყაროს გადმოქცევა და სამყაროზე ზეგავლენა პოეზიის ბრწყინვალე ნიმუშებია; მისი პოეტური აზროვნება პოეზიისა და მომავლის მიჯნებს სწავლება, ტრადიციულობისა და მოდერნის სასწავლებლები შემაბიბო.

ჩემი მხრივ დიდი კანდიდატია იუნგობა ანა კალანდაძის შემოქმედების მიმოხილვა. მე მხოლოდ შევევლები დიდი გულწრფელობით გამოუხატო მითოლოგის სინარული, ატაბიკა და თავყინისცემა. ერთი დიდი პოეტი ამობოდა, ლიტერატურისა მაშინ არის, როცა მწიკრობანი ერთად მითხზობილი არის; ხოლო ერთი დიდი

მეცნიერი აღნიშნავდა, რა ბედნიერებაა, როცა სხვადა და გუბსილი. მე დიასაც ბედნიერი ვარ, ვინაიდან მესმის ანა კალანდაძის ერთდროულად მძლავრი და ფაქიზი პოეზია, რომელიც, გიორგი ლუიზიძის გამოთქმა რომ მოვიმგვლო, ნაწერეგალად მიველინა ჩვენს ქვეყანას და ქართული პოეტური აზროვნების ახალ ცხოველყოფილ განსტოტებას მისცა დასაბამი.

სიყვარულისა და აღიარების გრანობისთან ერთად მაინც მიწადა აღენიშნო მხოლოდ სამი მონეტჩი ანა კალანდაძის შემოქმედებისა, რაც უფლებას გვაძლავებს ვილაპარაკოთ მისი პოეზიის ელასიკრობაზე.

ზოგს ჰგონია, რომ თანამედროვეობა და აქტუალობა უნაყვარესად ცნებისა და ლექსიკის კატეგორიებით ვლინდება, თუ კი ლექსში არის, მაგალითად, სიტყვები „ოსმოსი“, „ანტიტამგარო“, „კიბერნეტიკა“ და სხვა, იგი დღევანდელობაზე მიგითითებს. ეს ზეწერლობაა. შემოქმედების თანადროულობა გაცილებით უფრო რთული ფაქტორია და იგი, უპირველესად დღევანდელ მოვლენათა ემოციური აღქმისა და გადმოცემის თავისებურებით გამოიხატება. აი, მაგალითი: 1945 წლით დათარიღებულ ანა კალანდაძის ლექსში — „იშირიაღ, იგუგუნე...“ არც რაიხსტაგის შტურმიას ნახსენები, არც სამპოთა არმიის სხვა წარმატება, მაგრამ ამ დღევანდელისა სოცარი ძალით ეღერს გამარჯვების სიხარული, სიყვლეზე აღსეუბებელი სიციხელების პიშინ, თავისუფლების ლიტურგია.

„იშირიაღ, დიღო ვერხო, იგუგუნე, დღამიწაჲ! გაიშლა ფოთლის ეხო, ცეცხლები გააღვია...“
გვევლება დუმილი გვეყო, გვეყო. მივადი არის, დღეს დღეს ვინაღ...“
„იშირიაღ, დიღო ვერხო, იგუგუნე, დღამიწაჲ!“

აბა, გაბედოს, და თქვას ვინმე, რომ ამ ლექსის აკლია კონტრეტულობა, დროისა და სიერის მისამართი; ამავე დროს, იგი მრავალი წარსული და მომავალი გამარჯვებების სიმღერად გამოიგება.

კიდევ ერთ ლექსს მოვიყვან ამ დებულების ნათლესაყოფად:

„შენ ისე ღრმა ხარ, ქართული ცაო, შენ ისე ღრმა ხარ... სამკვიდრო შენს ქვეშ მტრად შემოსულმა ვერაინ ნახა: ვერცა ოსმალომ, ვერცა მონღოლმა და ვერცა სპარსმა... შენი დიდების მონღერლობა ოცი და ზარზმა, ბუნები ტაო...“
შენ ისე ღრმა ხარ, იგი ფაქიზი, ქართული ცაო...“

აქც საუყურეში გამოტარებული და გამოზრამილილი სიამაყეა გამარჯვებისა, ნათელი სველი მოვარაყებელი გრანობაა ჭეშმარიტი პატრიოტისა, რომელმაც იცის ამ გამარჯვების ფასი და ყადრი.

სწორედ ამით ვლინდება ჭეშმარიტი პოეზიის ვეებეროლად უპირატესობა — მხატვრული ლაიკონიურობის, ემოციური ზეგავლენის ძალით უღიღის განსოგადებების მიღწევა, რასაც სხვა შემთხვევაში უამრავი ატრიბუტი დასჭირდებოდა: მნიშვნელოვან მოვლენათა მოხსენიება, მათი შეფასება და სხვა.

უნარი იმისა, რომ ლირიკული სტროფი ისტორიულ გარდატეხათა შესატყვისი შამამიქდაც ძალს იტვეტს, კლასიკრობის ერთ-ერთი წინანდობილეთი თვისებია. გავხსნილი ილისის „ტყემ მოიხას ფოთლობა“, ვეგას „არწივი რბენს დაჭრილი“ ან ვალაკტიონის „ატბის გნაბი, დადალეული რტობი“.

და კიდევ ერთი ლექსი ამ აზრის განსამტაკილებად:

„ო, ეს ჰადარი, ასული ცანდე, შეუპოვარი ქარის და მესის... მღვდარე, როგორც ტოპ და ქალდე, როგორც დუმილი ცისა და ჭვენი... გულში ტრფობის აღს ჩაუდღებს რამდენს, როს ღამაზ წარბებს ამაყად შერბის...
ო, ეს ჰადარი, ასული ცანდე, უშიშარია, ქარის და მესის“.

„ქარები მივარდნენ, რტის რტოზე ახლიდნენ, შეირთოდნენ ფოთლები და გულშეშფოთებით მოსწყდნენ და გაფრინდნენ, გაფრინდნენ ფოთლები... ფოთლები... ხეები, ხეები, ხეები გაფორდნენ, გამრნენ და გაფორდნენ, როს გულშეშფოთებით მოსწყდნენ და გაფრინდნენ, გაფრინდნენ ფოთლები... ფოთლები...“

რა თქმა უნდა, კალანდაძის ჰადარი ჰირთა-მომენი სამშობლოს სამბოლოდ გვეკლინება და არა პირველად ეტყობა, თუმიც პოეტის სადღე რეალისტურად ხატავს. ეს აუხსენლ ტველობა საიდუმლო კლასიკურიობისა.

მეორე მომენტია ანა კალანდაძის შემოქმედების უნიკალიობა, რაზეც მინდა ყურადღება შევადგინო, შევიძლება სუბიექტურად მოქმედის მეთვდელს, მაგრამ მინაც გავუხსიარებ მას ჩემს ერთ მოსაზრებას.

რისა განიხილავ ანა კალანდაძის პოეზიას მთლიანობაში, მის თემატიკას, პოეტური აზროვნების სისტემას, ლექსიკურ არსებულს, მეტყველების განუმეორებელ თავისებურებას, უნებლიედ დაგვიადება აზრი, რომ ანა კალანდაძე, ვეც-ლე სხვა პოეტისაგან განსხვავებით, უნიკურბა-ლურია ისეთი დაუნდობელი კატეგორიის ფენე-მში, როგორცაა დრო. მე თითქმის დარწმუნე-ბული ვარ, რომ გახული საუკუნის რომელიც გენბავე შევიდინებათის ანა კალანდაძის პოეზია ისეთივე აბოლებელი, გასაკვირი და მშობლიური იქნებოდა, როგორც ფენივით.

ანას ლექსები მიძღვრად ვედრს პირველყო-ფილი, წარმართული რიტაშიზმა, ქრისტიანული ეპოქის სოციალისთავის დაბნახათიული რწე-ნასნული სუბინარობა — ადამიანობა და ბუნების სიმშვენიერის აღმჩინეთი გამოწვეული, და დღე-ვანდელი მხატვრის საყოყარი ადღი.

ამ მხოლოდ ერთი სტროფი ლექსიდან „შო-რია თამარ...“ ამ დებულების საიდუმლტაკითოდ:

„შვის ღმილი აღიანიც ცაშან, ვარდ აღმობდა ხშია საოყარი; ფენიშვილი მოდიოდა თამარ... დედოფალი, საით მიიტქარი?“

პირველ ორ სტროქიონს — „შვის ღმილი აღიანიც ცაშან, ვარდ აღმობდა ხშია საოყარი“ — წარმართულ ლილეოს, შვის ჰიშნის სურნელი დაქარბავ, ასეთივე ამბოვანებული ვარდის ფან-ტასტიკური სურათი. შემდეგ ერთსადამდე დროს ამხალღებული და კონკრეტული სხეუ თამარისა, აღორძინების ეპოქისათვის დამახასიათებელი დანტერქებებით პირიგენების მიმართ. „ფენიშ-ვილი მოდიოდა თამარ...“ და ბოლოს, აბსოლუ-ტურად დღევანდელი, უბრალო, იაილი, ხალხუ-რი სტროქიონი: „დედოფალი, საით მიიტქარი?“ და ყველაფერი ეს შედღებებულია ერთ უძმა-ვრებს, ორგანულ პოეტურ ამისუნთქებაში.

მაგრამ ანა კალანდაძის ეს უნიკურბალობა, ჩემი აზრით, წარსულით კი არ შემოიფარგლება, არამედ მოგაბალებუც ვრცელდება. მე თითქმის მშებნის, როგორც კითხულობის ოდამეორე საუკუ-ნის ქართველი ანას ლექსს:

„ტექმი პირსაბური ჩამოიკილა, გზის მიმყვებიან ჩუნად არყები. გამოიღვიძებს სადღაც ყაყჩო და ჩემ ბილიყებს ისიც გაამყვება.“

უამრავ ლერწმის გაუვალ ტვერში ქარი ჩაბდავებს ვეფხის ნატორტარს, ჩაფრინდებიან სხეიები ტვერში და შეამრება ცრფელი მათიასა“.

და მესამე, რის თქმაც მინდაღ, ეს არის ანა კალანდაძის დამოკიდებულება ენისადმი. პოეტის სრული უკლებით შეუღლია გაიმეორის გაჯაყ-ტინის სიტყვები: „მაქუს მეკარს მიღებულ ქნარი როგორც მიდა“. საოყარა, რომ ჩვეს ანას, ფაქტ, ნაშ შემოქმედს, აღმინდა სიტ-ყვასთან შეშბის ტექმარობად სქედლებური ძალა. მიხი დამოკიდებულება ქართული ენისად-მი მხოლოდ სიყვარულით როდი განისაზღვრება. ისევე როგორც გაჯაყტინით და გოგალ, ანა კალანდაძე არ ემონება დღევანელ სტინდარ-ტებს, ენობრივ კონსერვატიზმს, ამირანდით ვარკნიება ენის მრისხანე, ჰირვეულ ომობისა, და ენარკვებული გამოლის ამ საშში რთობარბო-ღაში.

მინდა დავამაჯირო ანა კალანდაძის ერთი ლექსით.

აი ანას ანდერტი:
„ქარო, მიუვალს კლდეზე დადიე ჩემი მიწური, იქ, ახლოს მუხეთან, სულ ახლოს მუსთასან...
ქარო, მიუვალს კლდეზე დადიე ჩემი მიწური...
შენ მოგვეუნიდ ხშირად ამ კლდეთან, ო, სალ კლდეზე შემიფიე ფენი...“

დაეგვიდებები იმ მთების წვერს: მუსრს, საუფამოდ ვეყვარ მუსან... და შე... მოაყავი ხშირად იმ კლდესა, ამ მთობიტანე... ფოთლოდ ვრჩები.“

მეგობრებო მოუსმინე

ოთხი წლის წინათ კარგ ტრადიციას ჩა-ვეყრა საფუძველი. შემოქმედებითი მეგობ-რობა დამყარდა თბილისის ბოჩის ძინდე-ძის სახელობის პიონერთა და მოსწავლეთა სახასილბა და ვარშავის ტელევიზიისა და რადიომაშუენებლობის ტექნიუმების მოსწავ-ლეთა შორის.

თბილისელი მოსწავლეები უკვეღწლი-ურად მიგმზავრებინან პოლონეთში, ჩათა მეგობრებს ურეზნონ თავიანთი ხელეგონი, ხშირად თვითონაც მასპინძლობენ ბოღმე პოლონელებს.

შარშან ნოემბერ-დეკემბერში პოლონე-ლების წინაშე დიდი წარმატებით გამოვი-და თბილისის ზ. ფალაშვილის სახელო-ბის საშუალო სტეციალური მუსიკალური სკოლის VIII კლასის მოსწავლედ მკა ანა-სარიდე. მისი შესრულებით ქ. ვარშავის ცენტრალური მუსიკალური სასწავლებლის პროფესორებმა და XI კლასის მოსწავლე-ბმა მოისმინეს შოპენის ეტეოტეობი და „ტარანტელა“.

ქართველ გოგონას მოუსმინეს პოლი-ნელმა მუსიკოსებმა, იქარბა მეგობრებმა და მაღალი შეფასებაც მისცეს მის მუსიკა-ლურ მონაცემებს, შესრულების მანერას...
მკამ ვარშავის ცენტრალური ტელევი-ზიის ახლდგზრტული გადაცემაშიც მიიღო მონაწილეობა. ამ წარმატებაზე მეტვე-რობას წერალო, რომელიც პოლონეთიდან მიიღო გოგონამ.

„ტელევიზიის ახლდგზრტული სტუდიის რედაქცია გულთოდ მაღლობას მოგახსენებთ საერთო პოლონურ პროგრამაში თქვენი ახლდგზრტისთვის, რომელიც 1976 წლის 7 დეკემბერს მიწეწა“.

გაღწევილიაბათა საკანსოლ

ჭროფის სიყვარული

პარტიის მუშაი სოფლი

დიდი, კულტურული სოფელია მეგრისხევი: ლაზი შენობები, მოსაფლტებული ქუჩები, სკოლები, ბაა-ბალები, კინოთეატრი, საყოფაცხოვრებო მომსახურების კომბინატი, ფოსტა, ღვინის ქარხანა, მალაზიები...

მოდით, ამჯერად, მეგრისხევის ორსართულიან უნივერსალურ მაღაზიათან შეგჩრდეთ.

დარბაზში უხვად არის გამოფენილი სამრეწველო და სასურსათო საქონელი. ვაჭრობა აქ თვითმომსახურების პრინციპით ხდება.

განსაკუთრებით სასიამოვნო შთაბეჭდილებას ახდენს სასურსათო სექციამ, იგი ვაჭრობის კულტურითა და საგემოდაცვლებების დროული შესრულებით გამოირჩევა. მსუდველი მუდამ კმაყოფილი ტოვებს სასურსათო სექციის დარბაზს.

მეგრულ ხუთწლიის საქონელბრუნვის გეგმა-ვალდებულება სექციამ 120,6 პროცენტით შეასრულა, მოსახლეობას 602,900 მანეთის სურსათი მიჰყიდა, ხუთწლიის ყველა თვისა და წლის გეგმა დიდი გადაჭრებით შეასრულა. მეამე ხუთწლიის პირველი წლის რვა თვეში, ნაცვლად გეგმით გათვალისწინებული 86 ათასი მანეთისა, სექციამ 105,300 მანეთი ივაჭრა და რვა თვის გეგმა 122,8 პროცენტით გააწაღა.

წარმატებები თავისთავად არ მოსულა. იგი გიონის რაციოპაკეტირის მეჯვრისხევის მომხმარებელთა სასოგადოების უნივერსალის სასურსათო სექციის გამგე-გამყიდველის ელენე მიხეილის ასულ ბიბილაშვილის დამსახურებაა, მისი უანგარო შრომის ნაყოფია.

სკოლის მერხიდან მოსულმა ქალიშვილმა უსაზღვროდ შეიყვარა თავისი პროფესია. ახლა ვერც კი წარმოუდგენია სხვაგან მუშაობა. კომუნისტი ელენე ბიბილაშვილი 16 წელია უანგაროდ ემსახურება ამ მეზად საბატიო საქმეს,

ემსახურება და აკი მოიპოვა კიდევ თანასოფელთა ნდობა და სიყვარული!

რა არის ელენეს მუშაობის საიდუმლოება? განსაკუთრებული არაფერი — პატიოსანი შრომა, პროფესიის სიყვარული, სწრაფვა უკეთ ემსახურის მშობლიურ სოფელს.

მისი სამუშაო დღე დილაუთენია იწყება. ჯერ დედას წაეხმარება, შემდეგ მაღაზიისკენ მიმავალ გზას გაუყვება. ყოველთვის ერთი საათით ადრე მიდის სექციამში, საქონელს დალაგებს, თაროებს დასუფთავებს, ფასების აღნიშვნელ იარაღიყებს შეასწორებს, საქონელს მოამზადებს გასაყიდად და 8 საათზე უკვე მზად არის თანასოფლელებთან შესახვედრად. დილიდან საღამოდ ჯარასაკით ტრიალებს სექციამში, ცვლილებით უსმენს მომხმარებელს, ცდილობს უკმაყოფილო არავინ დარჩეს, საქონელი არ შემოაკლდეს. ამისათვის საქონლის შექმნის თადარიგს 2-3 დღით ადრე იწყებს. ამიტომაც სექციამში უხვად არის

ასორტიმენტით გათვალისწინებული დაფასოებული საქონელი.

სასურსათო სექციამში ყოველთვის საინსუმო სისუფთავია. საქონელი ჯგუფების მიხედვით აწყვია თაროებზე. მომხმარებელთა სასოგადოების და ადგილკომის გარდამაგალ წითელ დროშას ელენე წლების მანძილზე უცვლელად ინარჩუნებს.

მეამე ხუთწლიდში ელენემ ივალდებულა გეგმა 3 წელსა და 8 თვეში შეასრულოს, საქმით უპასუხის მშობლიური კომუნისტური პარტიისა და სამუშაოთა მთავრობის მოწოდებას.

უყვართ, პატივს ცემენ მეჯვრისხეველები ელენე ბიბილაშვილს. პატიოსანმა შრომამ შეუქმნა მას ეს დიდება და პატივი. ელენე ხალხის რჩეულია.

ელენეს შრომა ნამდვილად დასაფასებელია. მისი მუშაობის გამოსცდილება ვაჭრობის თითოეული მუშაის კუთვნილებად უნდა გახდეს!

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

სივოხსლე აღაიანს პროხელ ექლევა

თამარ ფოცხვერიას პრესაში — მათ შორის ერთად „საქართველოს ქალის“ ვუცხლებზე — ხშირად შეხვდებით. ზოგჯერ თავად წერს, ზოგჯერ კი მის შესახებ წერენ. ამჯერად მასზე ნარკვევის დაწერა განვიწყობა და მასალებისათვის მინ გვეუბო. საკმაო თხოვნა დამჭირდა, სანამ უხალისოდ გადმომიღებდა დიპლომებს, სივლესს, თავისი დამსახურების ამსახველ მასალებს თუ სხვადასხვა დროს დასტამბულ წერილებს.

თამარი მხოლოდ მამინ გამოცოცხლდა, როცა დიდი შვეცრა გამოიჩინა „პატრინების წერილებისა. ეს სასიყარი ბარათები იყო — თბილისი, გულუბრყვილი, ზოგჯერ განწირული, ზოგჯერ ახირებული, შიგ ხეწუნა იყო, მადლობაც, ქება, ცრემლიც, მოკლედ, დამწავეთა მთელი ცხოვრება, ცხოვრება თავისუფლებასწარმოებული აღმანივებისა...

...მეწინააღმდეგე განმეპარტო, თუ რატომ წაგართვი საათი უცნობი აღმანიანს, რომელსაც დანიით დამუშეურე. შე არავის წაუტეხებოდიერ ვუთარობ, ეს დღინოე ვანაკეთებინა. სიმთრალილი ვაიამ მებულმა გადავწყვიტე „კუცავისა“ დამეპრტიკეცინა აზნაგებისათვის. ერთხელ რომ შეგარა, მურე უფრო გავთამამდი. მინდვ საოცარია, არცერთ ჩემს მხებურალს არ გაუწევია წინააღმდეგობა. ჩემს ბოროტმოქმედებას ვერც გამაღმდეგებო ამანდვნივ. რა კარგი იქნებოდა, რა აღამიანერი, რომ მამინ ვინმეს სილა გაეწეა ან დავიყვარა. მე ზომ იქვე შიშით გავთავადებოდი.

მამინ ზომ არ ჩავეარდებოდი ამ დღეში. ახლა ენანობ, ვიტანჯები, თქვენი თანაგრძობა, უწრადლება და სითხო მალამოდ დამლო დღეზე პირობას გაძლევს, ეს აღარ განმეპირდება. მუდამ მესოსობა თქვენი დარიგება — სიცოცხლე აღმანიანს ერთხელ ძღვევო. და ახლა უკვე ვიცი, თუ როგორ უნდა მივიზიზარო იგი. გმადლობო, ჩემო მთავრე დედაც. მებაბა.

ვევან არ ვასახლებო, რადგან ახლა მერაბი კაცური კაცია და კომუნისმის აქტორი მშენებელი.

უტყუარი ალბო, ქალური სათნობა და სინაძეც უწყობს ალბათ ხელს თამარ ფოცხვერიას, რომ ყველზე კარგად დამანაშავეს აზიადგვეგვინის ენა, აღიარებინის სიმართლე...

...თქვენსტეტი წლის ღამეში გარეგნობის ქეთონი ასედა ცხოვრების გზას. დაკითხვის დროს ჯიუტად დუშდა. თამარი ბეჭეტარე ესაუბრა ქალისშელს და ნაყოფი გემილოლ ამ საუბარმა. გოგონამ უსიტყვოდ გადასცა თამარს ოთხად გაკეცილი ქალაღი...

...თამარ დეიდა! ნუ გეწინებთა, მართლმსაჯულების ზოგიერთი მუკეა მწრად სცილდეს და ვერ ამწევეს იმას, რომ ზოროტიმოქმედიც აღმანიანია. თქვენ პირველმა მაგარმონინეთ, რომ მე აღმანიან ვარ და რასაც ჩაედღარ, სამარცხვინთა პირველად შემეცხება და გავწიოთლი თქვენს წინააღმდეგ. დედაჩემი ცხოვრებაში დასაყრდენად ვერ გამომადგა.

მე არასოდეს არ მხეწინა მისგან ტკბილული სიტყვა. არასოდეს არ უცლია მას ჩემსი გულმრთა. ჩემს სულში ჩაწვილობა, ოლონდ მოცილებოდი და არასოდეს არ უციობავს სად ვიყავი, რას ვაკეთებდი, რატომ ვამოვედი ასეთა. ახლა თქვენ გადავიწამლეთ გული და დავიხვეწე. გამაღვე პირობას, დღეიდან ძირფესვიანად შეიცვლება ჩემი ცხოვრება. გმადლობო, ჩემო მკერდალო, გმადლობო...

თბილისი, რესპუბლიკის პროკურატორის ანასრულწლოვანთა საქმეების განყოფილების უფროსი, იუსტიციის უფროს მირგველს თამარ ფოცხვერიას. ამ მითამარიით დაუსრულებლად მოდის ბარათები...

ამ ბარათების მიმღებს მშვიდი ძილი არ ქნება-მეთუ, ვაგიფიქრებ და მოიწებენა, რომ მკითხველს თამარის პასუხები უფრო დაინტერესებდა, ვიდრე ჩემი მონათხრობი მასზე.

— გახსოვთ თუ არა თქვენ მარც გამოიხვეული პირველი საქმე?

— ცველა საქმეში, აღმანიანური მოღვაწეობის ყველა სფეროში მართლაც არის ღრმა განაღდამოუკიდებლად გადაღმული ცვლადელი ნაბიჯობა, მოთუშეტეს, თუ ეს ნაბიჯი შემდგომი გრძელი გზის დასაწეობია.

მასთვის ჩემი გამომეღვებებული და გამოიხვეული პირველი საქმე. არამეთუ პირველი — მხასხოს ცველა საქმე, ცველა მოწეწლეუმი ცხოვრებისეული დარამებისა, რომლებიც გამოიხვეობია. ამასვე იცხვის ბეჭეტი ჩემი კოლეცა. შეიძლება პოეტს დაევიწოდეს თავისი ლექსი, ვერც კარგი ფეხბურთელი დისნობმებს თავის ცველა გოლს, მაგრამ გამოიხვეებული ბურთით კი არა, აღმანიანის ბეღით „თამაროსს!“ სქენის დასტამბობულ სტრიქონებს კი არ ოხზავს, საბარაღებო დაკვანას წერს, რომლებიც ზოგჯერ აღმანიანის სასჯელის უშაღდეს ზომას მოითხოვს. ამითი რამე კი აღმანიანს შეიძლება აღმოაჩენდეს. როცასაც ასაბეჭდების პირველად ბრალდებულებს დასტამბობის დღეგნილება გამოიხვეტანს, აღმანიანი, შვილების მამა დაგაბატომრე. — ის ღამე ერთ-ერთი უმძიმესი ღამე იყო ჩემს ცხოვრებაში (ეს იყო 1942 წ. მამინ 22 წლისა ვიყავი). მთელი ღამე გეფოთოვი. შეწუხებულმა მამამ იღიოთ მითხრა, მოეშვი მაგ მასხასურს, მუნ თუ ცველა კითხრება და ქრდარს დაბატომრებლად დამეხლო. არ ყოფილა გამოიხვეტლობა მზენი საქმე...

მე კი პირიქით ვფიქრობ: სწორედ იმის საქმე არ არის გამოიხვეტლობა, ვისაც შუქ-

თამარ ფოცხვერია შვილიშვილებთან

ლია შვიდად იბინოს იმ დამეს, როდესაც ადამიანს აპატირებს.

— ანგარი ებოძებოდა ხელს ხომ არ უშლის იურისტი პროფესიულ საქმიანობაში?

— უნდა გავანრიოთ ემციების არსებობა ებოძის გამოვლინებისაგან. არის პროფესიები, მაგალიტად, ქირურგია, სამხედრო საქმე. იურისტი შეუძლებია, სადაც პროფესიული მოვალეობის შესრულების დროს ებოციანა გამოვლინება ზიანის მტეს არაფერს მოგიტანს. იურისტი კანონის აღსრულების ვაშ არავითარ მოციების არ უნდა ავლენდეს, არც სიბრალულს, არც ადუმილობას, არც გულსტეკილვას; მაგრამ ხელს უნდა აიღოს თავის საქმიანობაზე, თუ მას ანგარი ემციია სამართალი მიცემულის მიმართ არ განაჩა. პროფესიონალიზმი ჩვენს საქმეში გრძნობათა დამორჩილებას, მათს დაუნჯებას გულისხმობს და არა მათს ამორტიხაციას.

— ამ გამაუვლინებელი, დამორჩილებული მოციების არსებობას თუ გრძნობის ბრალდებულად?

— თითქმის ყოველთვის და ეს ძალზე მნიშვნელოვანი ფაქტორია არა მარტო საქმის გახსნისათვის, არამედ ბრალდებულის ფსიქოლოგიკონს დრმა და სასიკეთო ცვლილებებისათვის. კანონს, ამ ამბატატელად და ამდენად უახოს ცნებას, ბრალდებულის წინაშე კანონის წარმომადგენელი განასახიერებს ხოლმე; დანამავებს კანონის სამართლიანობის შეგრძნებას უნდა დარტეს, კანონის გულგებლად, უგრძნობი ვერ მომადგენელი ბრალდებულს ამ რწმუნება ვერ ჩაერტება.

— იქნებ გაბეღული კითხვაა, მაგრამ კანონის წარმომადგენლებს ყოველთვის გაქვთ ხოლმე ამა თუ იმ კანონის სამართლიანობის შეგრძნება?

— კანონის სამართლიანობის შეგრძნება არამედ კანონის წარმომადგენლის, არამედ ყველა შეუძნელი მოქალაქის მეღმეი თანამგზავრი უნდა იყოს.

— ქალსათვის საქმიანობის რამდენად შესაფერის სფეროდ მიგანჩათ გამოთბობლის და პროკურორის მოვალეობა? სანამ რესპუბლიკის პროკურატურის დანიშნებლით არასრულწლოვანთა საქმეების განყოფილების უფროსად, თქვენ ხომ 20 წლის განმავლობაში მუშაობდით გამოთბობლად და შემდგომ კი განსაკუთრებით მნიშვნელოვან საქმეა გამოთბობლად...

— არის საზოგადოებრივი ცხოვრების მნიშვნელოვანი დეტალები — განაილება, კანონრეალობის დაცვა, ვაჭრობა, კამშირგამხობა, სადაც ქალთა ხედვრიათა წონა ძალზე დიდია. ნიშანდობლივა, რომ ვერწყოფილებულ „საცათა დარტებში“ — მრწვევლობასა და მეცნიერებაში ქალები რიგობობრავად გაუთამაზდნენ კაცებს. რაც შეეხება აღმნიშტაკიყოლ ტრანპორტს, აქ ვერ ვიტყვი, რომ ქალები იყვენენ ობინის მიმკეწნი, მაგრამ როგორც პროკურატორის, ისე მინაგან საქმეისა სამინისტროს უწევებში ქალები რიგობობრავად მტრად აღიან და არც თბობობრავად უღებენ პროს მამაკაცებს. მაგრამ აქაც არის განსაკუთრებული პირობილები, ქალსათვის მტანალებად შესაფერისი სფეროები საქმიანობის, რასაც ყოველთვის ეწეობდა ან-

გარიზმი. გამოთბობლობა ქალსათვის მინიდანინე შესაფერის პროფესიად არ მიჩნიათ, მე კი მჯონია, რომ დაცვირებულობა და მუკაობათა, რაც გამოთბობლობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, ქალებს კაცებზე ნაკლებ არ ასახათ. რასან სიტყვამ მოიტანა, გეტყვი, რომ გამოთბობლად მუშაობისას ობინ ისეთი მკველვობის საქმე გახსენია, რომელთაგან ზოგი წარმოებთ შეწყვეტილიც კი იყო. რამე განსაკუთრებული ნიჭი არა მქონია, ეს კია, რომ მუკაობა და დაუზარელი მუკაობა გახდოლი.

— არასრულწლოვან დანამავლობის მოვალეობა ისეთი პირობილი ხომ არ არის, სადაც ქალებს აქვთ პრიორიტეტი?

— გარედან თბითოს მართლაც ასე ჩანს. ჩემი წინამორბედი ამ თანამდებობაზე ქალი ვერადა, ჩვენს განყოფილებაშიც ქალები ვერაბობთ. გეტყობა მოზარდ სამართალდამრტვეებთან მუშაობაში უმნიშვნელო ფაქტორია არ უნდა იყოს წინადა ქალური, დღეური განცდები და ნორჩებისადმი დამოკიდებულება. ჩვენი განყოფილება სწინარად იღებს წერილებს და მიტრის რამიშეს შევადარო გრძნობა, რომელიც მუკვლება მათი კითხვისას: „ჩემი მეორე დღეა“.

— ასე იქნება ზოგიერთი ბარათი, რომელსაც პატიმარი უგზავნის პროკურორს...

— ერთი ტრადიციული კითხვა; რომ შეიძლებოდაღეს დროის კიბოლტრეტი გადავხვეთ და ობობილი წლით უკან დაბრუნება, რა გზას აირტყვით ცხოვრებაში?

— და თქვენც ჩემგან ალბათ ასევე ტრადიციულ პასუხს ვლით — ისევ და ისევ იურისტობას, მაგრამ, გულახებლად მოგახსენებთ — იურისტირდენიკიას აღარ ავირტყვია. დანამავ ირიგინალიზმისათვის მოგახსენებთ და არც იმბიტომ, რომ ჩემი პროფესია უნიტრესოდ მეწვენებლობს ამ ჩემს საქმეში ხელმოკარულ ადამიანად მიმანდეს თბიო! ახლა სხვა ასახარზე ვედილი ბედს და ალბათ ასევე მოიტყვივად ყველა ჩვენგანი, ვინაიდან არამედ თუ მთელი ცხოვრების, არამედ განვილი დღეთაგან დროის უზტეკი განწერობრავ კი მიმედ სასჯელი იწებობად ადამიანის ფსიქიკისათვის. ობიკულულებების ალკუბობის სიმბინის არბი ისეც, რომ პატიმრის დღეები ერთმანდის პაეს, თბითქის მეორდება. ამიტომაც, თუ ოცნებაზე მიღება საქმე, ადამიანი უკვე განვილი გზის განწერობრავის კი არ უნდა ნატრობდეს, არამედ ახალი, მისთვის უკალი ბილიკიებით სიარულს, ახალი, ვერ განვიდლი ცხოვრებით ცხოვრებას.

— როგორ, ახლა რომ რამე საინფორმაციო მოკული საქმის გახსნა შემოთავაზონ, ამ საქმეს უკვე ადარა აიღებთ?

— გადამტრთი ვერაფერს მოგახსენებთ, თუმცა ერთი რთული და თვსატეხი საქმის აღება მინიე მიმოწეეს ახლო მიმავალი; შეიბიმივილები ალტრად. „საქმეში გამავალი“ ობობილი, ანი და საღომე მოუბმინლად ელიან მათი ბეზინს ბენსიაზე გახსლას.

დაც ეს საქმეც წარმატებით დაცვირვინებინის თბარ ფოტევირის!

თამარ მეზარიშვილი

თამარ მეფარიშვილი კარგახანს მუშაობდა ქართულ პრესაში. ლექსებსაც წერდა, თუმცა სიცოცხლეში ერთადერთ გამოქვეყნებას. გამომცემლობა „მერანი“ წლებულს თამარ მეფარიშვილის ლექსების კატარა წიგნს სტამბავს. გათავაზობთ მის ორ ლექსს.

მე საქართველოს შევიგნებ მხრებზე რადან ვარ იგი... და სხვა არაინ. დავიხარჯები მის უკვდავ ბედზე, ვით პატრული და ვითარცე ფარანი. მოგსიდავ მუშთა მსუვე თავთავებს, მხოლოდ მუშთა და მხოლოდ

ვარსკვლავებს. ელკეროს ზართი შევტრავ სათავეს, — რომ არ გათავდეს! მე ჩემს სამშობლოს შევისვამ მხრებზე, უსასრულობას დავისებ ფრთებზე. რადანგ ვარ მისი ფუძის ნაყარი, მძებო მოვიწიებ ვარლი მის გზებზე, არ დისნეულებს სარეველიაით...

ხაკ ყოვიკი

თუ გაისნებენ გლები რომ გმეიდა, გკრფდა, გქეხავდა, გტამადა, გტაფავდა, ამ უარსტეკი ვარდასახიდან ისეთად რომ ხარ, რამე დამთავრდა? ვითარცე მინდარი, სიკრეც და ტამი, — ჩვივ არილეს არ არის არსად. შენ ასარულე ზღაპრად ნაოქვამი, კვლავ გარბიქმენი ჯამრავ არსად. ვითარცე გვიკრდეს ღრუბელი ორინი, შრიალი ქართა, ფრთა და ზღვთა, განია ოდესმე ცით არ მოფრინებო? და არ იარე სხვათა და სხვათა? თუ გაისნებენ, მე გაიკვირებ დაუასბამო ნოვლის რაცა... იყავ და კვლავაც ხარ ყოველივე დედამიწეც და უძირო ცაცა!

ლიწიწილი ქსეპეუსი ბიწიწილი

ძვირფასო მეგობარო! მისწავლებლობა ისეთი პროცესია, რომელზეც არ შეიძლება თქვა, ჩემი ცხოვრების ნივთიერი არსებობის წყაროა... უდავლავაა მოწოდება, გატაცება, უსაღებო სურვილი, სწრაფვა, იდეალია... მიზან გატაცების მოზარდი თავმა გახლავთ, სამკული კი — გული; ამისათვის მოზარდი უნდა გაეზარდეს, მისი ზნობის, სათნოებისა და ინტელექტის ჩამოყალიბება შენს ხელთა. სულერთია, რომელ საგანს ასწავლი. ყოველ საგანს თავისი აღმზრდელიობით მნიშვნელობა აქვს. ამ ჩამდენელ ხნის წინათ ბათუმის ერთ-ერთ სკოლაში ბუნებისმეტყველების გაკვეთის მოგვინებ. მასწავლებელს დაჩქარებული მოძრაობის გაკვეთის თემა ამჟამად მწერები გახლდათ. რადენი დამაინტერესებელი დაუდგა მოზარდის თვალში ამ უბრალო, სულ პაწა არსებათა ცხოვრების სახით, რადენი სათარჯის სკამის ჩამდენი არიან თურმე ისინი.

აზრდა მეტად რთული პროცესია. მიზანი სრულყოფილი, დასრულებული პროცესების ჩამოყალიბება.

ლიტერატურის კარგ გაკვეთილს მოზარდი შეჰყავს პერიოდიკი რომანტიკის სფეროში, რეკლუციური ბროლისა და თვადლების სფეროში, სადაც იბრძვიან უცხოესი ცხოვრებისათვის. აღმზრდელის დანიშნულება, სალი იბრძვიან პირველად, ღრმა რწმენისა და იმედების დაზოგვებზე დაობა; მასწავლებელი მოვალეა გაუღვივოს მოსწავლეს ადამიანისადმი და, აქედან, საკუთარი თავისადმი რწმენა. ერთხელ ასე მემართებ ჩემს ერთ-ერთ მოსწავლეს: შენ კაცი არ გამოხვალ-მოვირ, ამ მოსწავლეს სიმწიფის, დავაყვების თაობაზე იმდენი ცალკე წიგნად გამოცემული თავისი ღრმაზინარისიანი დისტრუქტია მომძლავრდეს წარწერით: „შენ კაცი არ გამოხვალ...“ ამით იმის თქმა მიხდა, რომ სკოლის ასაკი ყველაზე ძნელი ასაკია, და, რომ დაუდგირებლად წამოსროლილა ფრანამ მოზარდის მიმართ ჩემს ხანდაზმულობაში სინაწული განმავლენა. ამგვარი სინაწული გრძნობა ერთხელ ახალგაზრდაობაშიც განვიცადე, რადგან გულისმუცლამ იმის გამო, რომ მოსწავლე სისტემატურად ღიბებოდა აცდნად გაკვეთილს, იგი იტყობოდა დასრულებული, ეს პრაქტიკა ჩემთვის საერთოდ მიუღებელი იყო, მაგრამ სწო-

რედ აქ მიმტყუნა მასწავლებლისათვის აუცილებელმა თვისებამ — თავშეკავებამ და ავი დაიხაყე კიდევ, ჩემს საპასუხოდ დარტყობი ამ მოსწავლეს მკაცრად გულისხმანად — საგულდაგულად, მოდაზე გადატყენილი გრძელი თმა აუწუნა-აუწუნა და ციბადენი ფიზიკური სასკელიც არ დაიშრდა. ცივი ოფლი დამასხა მოსწავლის საცოდავამ გამომტყველებამ გულმატირა, და იმ დღიდან, „ცოდვის“ ჩამდენით, თვალს ვეღარ ვუწერებდი... რა თქმა უნდა, ძნელია მოზარდის ბუნების გარდატეხის ამ ორომტრიალში წონასწორობის დაცვა. მაგრამ შთავარი ხომ ის არის, დადგე შენი დანიშნულების სიმძლავრე ყოველთვის და ყოველ სიტუაციაში.

„ვეგებისტაისის“ ერთ-ერთ მონაკვეთს ესხნოდა — „რანიდულ მეგობრობას“. თურქი მოსწავლეს დ. ს-ს ეჭვი შეეპარა ტრადიციისა და ასმათის წმიდა მეგობრულ ურთიერთობაში, რომელთაც ვაგობავებულს სამი წელიწადი დაჰყვეს. დამენა ჩემი მოზარდი, ამაოდ დავშერი-მეთვი, გავიფიქრე. ალბათ სწორედ ეს იყო მიზეზი ერთგვარი რეაქციის აღმფითებისა და სათანადო რეაგირებისა: მოსწავლე გაკვეთილიდან გაავაქვე, გაავაქვე და იმ წუთშივე ვინაგე, მაგრამ რაღას ეიზამდ? „სასკელ“ აღსრულებული იყო. ამ მძიმე წუთებისაგან სკოლის ზარმა მიხსნა, რაც გაკვეთის დამთავრების გვაუწყებდა — (ეს მოსწავლეს ახლა თვალსაჩინო საზოგადო მოდგევა).

რაოდენი თავის შეკავება მართებს მასწავლებელს მოსწავლე ადამიანზე ვერ ჩასწავს XII საუკუნის ადამიანთა ვითარებას, მორალს და ამისათვის დასკავ!

12 წლიან მოზარდს სწრაფად ვითარდებთან, ფართოდება მათი მოქმედების სფერო, ევტიკაბათ ხელყოფის, შრომის ინტერესი, ცილობენ საკუთარი ინიციატივით შექმნან რაიმე გასაცობი; საზოგადოებრივი დავალებაც ძალიან ახარებთ; ეტყვიან გართობას. მასწავლებელმა უნდა წარმართოს მოსწავლის ეს მოქარბებელი გრძნობა, უშველი სიძნელეებ უნდა გადალახოს თანმიმდევრული ყურადღებით.

ნუ დაუბრალებინებთ მოსწავლეს, იყავით მათ მიმართ, რაც შეიძლება სადა, უბრალო, ყუნარი და მშობლი, ისეთი, როგორც ხართ ბუნებით. ნაყულად ეძიეთ დამ-

ხმარე — ვინც უნდა იყოს იგი. თქვენი მასწავლებელი ალღო მოიშველიეთ, თქვენი ფიქრი და დავიკრება. მავალიდან, შრომუნებთან ურთიერთობაო, რომ ეძიებოთ, სამწუხაროდ, ეს ზნობად ასეთი სახით ვინაგება: „თქვენი შვილი ცუდად სწავლობს, გაკვეთილს ავღნებთ უშემეს, ეტყობა შინ გაკვეთილების დასწავლით არ იწყებებს თავს“... მავინდება: ერთხელ პირველი კლასის მასწავლებელმა შრომუნებ უთხრა, თქვენმა ბავშვმა არაფერი იყის, მე მას ორიანი დავუწერეთ. ეს უკვე მეტისმეტია. მოსწავლეს, და ისიც პირველი კლასის მოსწავლეს, მხოლოდ მასწავლებლის ტიტულს, გულისხმობი მიღება უშველის. შრომუნებ თქვენს ს მოგაბარათ, რომ ასწავლით და თუ ამის ძალა არ გაგანიათ, ე. ი. ძალა მიიზილეთ მოსწავლეს, დაინტერესობით, სკოლის ჩამოსკილეთ თქვენს პროფესიის, რადგანაც ზემოთხსენებული ტიტული და უნარი თქვენ, თორმე, არ გაგანიათ და დამსრებიისათვის შრომუნებს მიმართათ.

ჩემს ვევილეთ ერთი თქვაი ცხოვრობს. ცემბროსოდ ახალგაზრდა დღისას სამი პარტიისანი და წესიერი სწავლა ჰყავს. სკოლიდან დაბრუნებულთ შედო ახედვრებს საილს, შემდეგ ისვენებენ, წიბინებენ კიდევ, შეუდებთან გაკვეთილის დამზადებას. დედა გაკვეთილის დამზადების დროსაც აქტიურია, ყოველხრივ კოდნას ირწმენს. გაკვეთილს რომ მორჩებთან, ბავშვები კვლავ ისვენებენ, (ახლა უკვე გასართობებით: ტელევიზია, ინტერ, სინდერა და ა. შ.). ერთი შეხედვით ვევილეს ეს გარეგანი, სასიხარულოა, მაგრამ დასწავლეთა კი დედა ყველაფერს! ყოფთა ბოლომდე კოდნას? სადმე რომ უნდა მივინათ მოზარდი საკუთარ თავს? თუ ყოველთვის სხვისი ხელისშეშეშე რადეკოვით? მამინ რას იზამს, როდესაც ცხოვრების ორომტრიალს, მის მიოხონებს, სინდერეს იგემებს? მამ, რას ყვილობა შრუწუნელობა? — ივითხათ თქვენ. დაუკვირდით და იგრძნობთ, რომ ეს შრუწუნელობა სადმე საზღვრის დაღვევას მიოთხოვს.

ვიმეორება: — მასწავლებლობა დიდი შრომაა, შეუდებლელი და მძიმე შრომა, ეს ისეთი პროცესია არ არის, რომ თავი შეაფარო, როგორმე დაიყოფი ადგილი ცხოვრებაში, თქვენ ხელთ არის მომავალი მოქალაქე, რომელსაც სკოლაში მიღებული ყველა შთაბეჭდილება ცხოვრებაში მიჰყვება, ახსენს მასწავლებლის მოქმედების ყველა დეტალი, ცუდ, მწარე მოგონებდატრება, ღრმა სიბერემდის კარგის გამო მადლობისა და მოწიწების გრძნობა ეუფლება.

და ამას რა სჯობს?

ბაბო მემდლიკა,
საქართველოს სსრ სკოლის დამსახურებული მასწავლებელი.

ნოაღის პრემიის ლაურეატები

მოიცე საუცუნეს კომპოსის ათვისების, ატომური ენერჯისა და ელექტრონიკის საუცუნეს უწყობის, მეგრამ ან შევადგებთ, თუ ვიტყვით, რომ ეს საუცუნე ქალთა უფლებებისათვის ბრძოლის საუცუნე არის, ფემინიზაციის პროცესი ინტენსიურად მიმდინარეობს მთელ დედამიწაზე. შეიძლება თქვათ, რომ დაქტორად უკვე მოქალასა პროფესიონალს ტრადიციულ დაყოფას ქალთა და კაცის პროფესია, სოციალისტურ ქვეყნებში ქალები უკვე სრულფუნქციონალურ მუშაკლებში არიან, ხოლო კანონმდებლურ ქვეყნებში კი სულ უფრო მეტად არის გაჩაღებული ბრძოლა ქალების უფლებებისათვის. ქალი — მუშა, ქალი — მეზღვაური, ქალი — კომპოზიტორი, ქალი — მეცნიერი კაცებთან ერთად საკუთრად არის ცნობილი მეცნიერი ქალების გვარები. გამსაყოფებელი გათავსეს სახელი იმ ქალებმა, რომელთაც ნობელის პრემიის ლაურეატის წოდება მიენიჭათ.

ნობელის პრემიის მიტოვებმა 1901 წლიდან დაიწყო, რაცა ან პრემიის დამაარებლებს — შვედი ინჟინრისა და მეცნიერის ალფრედ ნობელის ანგერითი დაწესებულები. იყო ხუთი პრემია: ფიზიკაში, ქიმიაში, ფიზიოლოგიაში ან მედიცინაში, ლიტერატურასა და მშვიდობის საქმეში. ამგვარად ამტკიცებენ დამატებს კიდევ ერთი — ეკონომიკის პრემია. ნობელის პრემიების დაკრებების მიხედვით პრემია, გაწერეგლად ერგებინა, მიენიჭება მეცნიერის მნიშვნელოვანი აღმოჩენისა და ნაშრომებისათვის, მეწარმეს — განსაკუთრებული ღირებულების ნაწარმოებების შექმნისათვის და საზოგადო ან სახელმწიფო მოღვაწეს — მშვიდობის გატკიცების საქმეში დიდი დამსახურებისათვის. 1901 წლიდან, 1975 წლის ჩათვლით სულ გაცემულია ნობელის 434 პრემია. მათ შორის ფიზიოლოგიასა და მედიცინაში — 104, ფიზიკაში — 101, ქიმიაში — 84, მშვიდობის გამტკიცების საქმეში — 73 და ლიტერატურაში — 72. საერთო შეფასება ვგვიჩვენებს, რომ ნობელის პრემიის ლაურეატთა შორის მნიშვნელოვან უტარობას კაცები. ქალებს სულ 15 ნობელის პრემია მიუღიათ. შევიცდეთ, მათთვის სულ გავცნოთ ეს სახელმწიფო მანდილანსები:

ნობელის პრემიის პირველი ლაურეატი ქალი იყო მარია სკლადოვსკია-კიური (1867-1934), მათოლოგის ყველაზე გამოჩენილი და სახელგანთქმული მეცნიერი ქალი. 1903 წელს მან თავის მეუღლესთან — პიერ კიურისთან ერთად ნობელის პრემია მიიღო ფიზიკის რადიოაქტიური მონუმენტის შესწავლისათვის, რაც შემდგომში ბირთვული ფიზიკის განვითარების დადო საფუძვლად.

1911 წელს მარია სკლადოვსკიამ ნობელის პრემია მეორედ მიიღო, ამჯერად ქიმიაში — რადიოაქტივ და პოლონიუმის აღმოჩენისათვის. მან ერთგვარი ტყვერი დაამყარა. იგი მსოფლიოში ერთადერთი ქალია, რომელიც ორგანოს არის ნობელის პრემიის ლაურეატი. კაცებს შორისაც მხოლოდ ორს აქვს მიღებული ნობელის პრემია ორჯერ. ესენი არიან ამერიკელი ქიმიკოსი რობერტს და ფიზიკოსი ჯონ პარდონი.

1935 წელს ნობელის პრემია ქიმიაში მიენიჭა მარიამს ქალაშვილს ორენ ეოლი-კიურის (1897-1957) თავის მეუღლესთან ერთად რადიოაქტივობის ერთად ზელოდნური რადიოაქტივობის აღმოჩენისათვის.

მარია და პიერ კიურების ოჯახმა მეცნიერული დამსახურებისათვის ხუთი ნობელის პრემია მიიღო, ნამდვილად სახატურლი ჯილდოა! მეცნიერებებში დამსახურებისათვის ერთად, მარია და ორენ კიურების ცნობილი პროფესული საზოგადო მოღვაწეები იყვნენ და მათ დიდი დამსახურება მიუძღვის მშვიდობის გამტკიცებას და ადამიანთა უფლებების დაცვას.

მეორე ქალი — ფიზიკაში ნობელის პრემიის ლაურეატი — ამერიკელი მეცნიერი მარია ლეპერ-მაიერა (1906-1963). მან ნობელის პრემია 1963 წელს მიიღო ბირთვული მოდელის შექმნისათვის, რომელიც განმარტავს მოდელის სახელი არის ცნობილი.

ქიმიაში, მარია და ორენ კიურების გარდა, ნობელის პრემიის ლაურეატია ცნობილი ინგლისელი ბიოქიმიკოსი დროითი ზოჯისი, რომელმაც პრემია 1964 წელს მიიღო, მნიშვნელოვანი ბიოქიმიურ ნაერთთა სტრუქტურის შესწავლისათვის.

ფიზიოლოგიაში და მედიცინაში ნობელის პრემიები მიენიჭათ ზელოდნულ მეცნიერს კორნელია შაიმანს და ამერიკელი მეცნიერს, წარმოშობით ჩეხს, ტრენუა კარს (რადინის). კარსილია შაიმანს ნობელის პრემია მიიღო 1938 წელს, ხოლო ტრენუა კარსი — 1947 წელს, თავის მეუღლესთან, ცნობილი ბიოქიმიკოს კარლ კირთან ერთად — შუკრის დადავლება შესწავლისა და მისი სამეურნალო პრეპარატების შექმნისათვის.

შედარებით მრავალრიცხოვანია ლაურეატ ქალითა გვფეო ლიტერატურის დარგში. ჯერ კიდევ 1909 წელს ნობელის პრემია მიიღო ცნობილი შვედმა პროზაიკოსმა სელმა ლაგერლოფმა, მის კალამს ეუფენის ნაწარმოებები, სადაც მატყურულად არის ასახული შვედი გლეხების ყოფა და ისტატურად არის გამოყენებული საზღვრის ენობის მასალები. სელმა ლაგერლოფი შვეიცის მეცნიერებათა აკადემიის წევრი იყო.

1926 წელს ნობელის პრემია მიეკუთვნა იტალიელ მეწარმეს გრაია დელდას. დედულს რომანების თემა სადრინის გლეხთა და მოკავშირეთა ცხოვრებაა. ამასთან ერთად, იგი ისტატურად ასახავს სარდინის ლამაზ ბუნებას.

ლაურეატობა ნორვეგიელმა პროზაიკოსმა სება ზიგრიდ უნდსტებმა 1928 წელს მიიღო. მისი ნაწარმოებებიდან ბევრია ისტორიული რომანი და ნორვეგიის ხალხთა ცხოვრების ასახვა.

1945 წელს ნობელის პრემიის ლაურეატი გახდა ჩილელი პოეტი ქალი გაბრიელა მისტრალი (1889-1957), რომელიც წლების განმავლობაში დღმოდნური საზოგადოებრივი იმეფებოდა და მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა მშვიდობის გამტკიცებაში. გაბრიელა მისტრალს შემოქმედება ასახავს ლათინური ამერიკის უბრალო ადამიანების გრძნობებსა და მისწრაფებებს. გაბრიელის ლექსებში მოცემულია ქალის სიყვარულისა და დედობის ნაზი გრძნობები.

1966 წელს ლიტერატურაში ნობელის პრემია მიენიჭა ეკიმენელ მეწარმეს ნელი ზაქს რეალისთვის ვაშქალაქული არტფაქტურტი ნაწარმოებებისათვის.

მშვიდობის საქმისათვის პირბოლში ნობელის პრემია მიიღეს ავსტრიელმა ბარონმა ბერტა ფონ სოენგერმა (1843-1912). იგი მეწარმა და ცნობილი საზოგადო მოღვაწეა. მისი მოთხოვნები „ძირის იარაღი“ (1889 წ.), „ჰომი და მშვიდობა“ (1896 წ.), ომის წინააღმდეგ არის მიმართული. 1891 წელს ბერტა სოენგერმა შექმნა ავსტრიის მშვიდობის მოთხოვნის საზოგადოება. იგი დღესაც იყო მშვიდობის მიზნობის ყოველწლიური ორგანოს რედაქტორი. 1900 წელს ბერტა შაავი მშვიდობის კონფერენციის მონაწილე და მისი ერთ-ერთი ორგანიზატორია. მან ნობელის პრემიის თანხიდან 5000 დოლარი მშვიდობის საქმის პროპაგანდას მოჰმარბა. საინტერესოა, რომ ბერტა სოენგერი თავის მეუღლესთან, მეწარმე არტურ სოენგერთან ერთად, 9 წელიწადი თბილისში ცხოვრობდა.

მეორე ქალი, რომელმაც მშვიდობის საქმის გამტკიცებისათვის ნობელის პრემია ხელა, არის ცნობილი ამერიკელი საზოგადო მოღვაწე ჟენ ადამსი. ადამსი დიდი შრომა გასწავა ქალების, ბავშვების და ხანების უფლებებისა და მათი ცხოვრების პრობლემების გაუმჯობესებისათვის. მის კალამს მრავალი წიგნი ეუფენის, სადაც ეკონომიკის მებრძოლი და ქალების ინტერესების დამცემელი გამოდის, ჟენ ადამსი 1915 წელს არჩეული იყო პავის ქალთა საერთაშორისო კონგრესის თავმჯდომარედ, ხოლო შემდეგ მშვიდობისა და მეგობრობის ქალთა საერთაშორისო ლიგის პრეზიდენტად. ნობელის პრემია მშვიდობის საქმეში 1946 წელს მიიღო აგრეთვე მეორე ამერიკელი საზოგადო მოღვაწე ქალთა ებილი ბალმანი, რომელიც ემართა მამულებად და მშვიდობისათვის მარბოლო მოღვაწედ არის ცნობილი.

ეცხოვრეო კიდევ უფრო მეტ ქალს მიენიჭოს ეს საპტიო წოდება და მათ რიცხვში კიაფილდეს საბჭოთა ქალების გვარებიც.

ბთი ჯითსჳე ქონლიტჳის

ულამაზეს ბორჯომში შრომობს და თავის საქმეს კეთილსინდისიერად ემსახურება ცნობილი კონდიტრი პეტრე პეტროსიანი. იგი დიდიოსტატია თავისი პროფესიისა. ზოგჯერ ზუმრობით იტყვიან ხოლმე: ბორჯომის წყალს აჭვე გაუწნდა კონკურენტი ბორჯომელი ნამცხვრის სახით. შვენიერი ნახავი, ყუთიანი, გემომეგნენ ვაფორმებელი... ნამცხვართა ამ ასორტისათვის ზოგჯერ სავანგებოდაც ჩამოდიან სხვა ქალებიდან.

ჩვენ ვინახულეთ პატეცემული პეტრე და რამდენიმე შეკითხვაც მივეცი.

— პატეცემული პეტრე, რამდენი წელია რაც მსახურობთ?

— ორმოცდაათი. აქედან 30 წლის მანძილზე ბორჯომის კურორტკაპობაში ვახლავართ.

— ამბობენ, რომ ოჯახური ტრადიციის გამგრძელებელი ბრძანდებით.

— დიას, მამა კარგი კონდიტრი ვახლდა. სულ ბაღლი ვიყავი, მოწაფედ რომ ამიყვანა. იმ დროს ბორჯომში შესანიშნავი ოსტატი კ. მესრაბივი მუშაობდა. იმან „წაართვა“ მამაჩემს ჩემი თავი. მაშინ მოწაფე ხუთ წელს სწავლობდა და ქურის გახურებიდან იატაკის რეცეპტით დამთავრებული ჰქვდაფერის აკეთება. მოწაფე არაფერს თაკობდა. ზუმრობით რომ ვთქვათ, „ფსკრიდან“ ვიწყებდით სწავლას. მესროპოვს ტრუს არ უღებდა ს. ჯოხაძე. ისინი სკაევზორო მასშტაბის ოსტატები იყვნენ — ქართული ნამცხვრის „აკადემიკოსები“.

— მოწაფეობის შემდეგ ალბათ პირდაპირ შეუღდებთ საქმეს.

— არა. 1933 წელს პარტიის ბორჯომის რაიკომმა ინდუსტრიულ მუშევაკში მიმავ-

ლინა, მაგრამ სწავლა აღარ გაიავრდებოდა. უმცროსი დასა და ძმებს უნდა შეეყოლებინა. დი. კვლავ ბორჯომში დაბრუნდი, კონდიტრად. ჩემი და-ძმები სწავლობდნენ. შემდგომში ერთი მათგანი ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი გახდა, მეორემ სამხედრო აკადემია დაამთავრა, მესამე პედაგოგი. შემდეგ ომი. ფრონტული წლები, ბრძოლა... ასე რომ:

— ასე რომ, ოჯახიდან საკონდიტრო საქმის „უკანასკნელი მოპოვანი“ ბრძანდებით.

— არა. ეს საქმე სიმძვინვარე ითავა და საკმაო ნიჭი და უნარიც გამოიჩინა.

— ჩვენთვის ცნობილია, რომ თქვენ ხშირად გესმით მომხმარებელთა მადლობა.

— დიას, მათი მადლობითა და ერთგულუბნით განხიზღვრებული ვარ, მეც მადლიერებით ვივსები მათადმი... 1975 წელს ოქტომბრის დღესასწაულისათვის, ჩვენი რესპუბლიკის რამდენიმე ქალკმა საკონდიტრო ნაწარმის ჩვენგან-გაიყვანა მოაწყო. ერთ-ერთმა ქალკმა რომ გაიყო, ბორჯომიც იღებს მონაწილეობას, დაფრთხა და სულ აღარ გამოჩნდა კონკურსზე: არ ვახვიადებ, ამ ხნის ცაც ეს როგორ მეკადრება. იმ დღეს თბილისელმა თვალის დახამხამებში იყიდეს 5 ათასი ცალი ჩვენი ნამცხვარი. ამით იმის თქმა მინდა, რომ თურმე დიდაქალკავეც კარგი რეპუტაციით არის ცნობილი ჩვენგანური ნამცხვარი. იყო დრო, თბილისისა და ბათუმის ნამცხვარს აჭებდნენ.

— რა თქმა უნდა, ჯილდოც ბევრი გვერებათ მიღებულა.

— აღვილობრივ ვახვთში ხშირად წერენ ჩვენზე... სამთბო ხელისუფლების დამყარების 50-ე წლისთავისათვის ორდენით დამაჯილდოვეს... 1956 წელს პირველი ხარისხის ოსტატ-კონდიტრის წოდება მიმანიჭეს... 1972 წელს წარმატებით გამოვედი კულინართა და კონდიტრთა კურსუბიტორ კონკურსში, საქართველოს ტერიტორიის კონდიტრთა კონკურსში.

— რა არის თქვენი წარმატების საიდუმლო? ხომ არ სჭირდება კონდიტრის ყველგ სხვა განზნაბა, გარდა გემოვნებისა? ხომ არ გავთვ რაიმე, ასე ვთქვათ, „ფიზიკის საიდუმლოება“?

— არავითარი საიდუმლოება არ არსებობს! არსებობს ნამცხვრის რეცეპტურა, რომელიც კეთილსინდისიერად უნდა დავიცვაქ ეს არის მთავარი. ამასთან უნდა გაივარდეს საქმე, არ უნდა აჩქარდეს, საქმე არ უნდა „მიამზაბათო“... ქუეშ-მარტი ოსტატისათვის მარტო წარმატებში მუშაობა არ ქმარა, ოქამშიც უნდა იმუშაო, იყიბხო. ჩვენს საქმეში დიდ ავტორიტეტად ითვლება პ. მარხელი, რომელიც მრავალი შესანიშნავი წონის ავტორი და თანავეტრობა.

— ალბათ მრავალი მოწაფე ვყავთ გაზრდილი?

— ბევრი... ზოგმა მათგანმა ძველუბს აჯობა. ჩემსმა ნამოწაფეებმა კარპოვმა რუსერს დამსახურებულ ოსტატ-კონდიტრის წოდება მიიღო. ლ. ყორბანაშვილზე ანედულია“ წერდა. ჯ. მარანოვმა მრავალ კონკურსში გამარჯვება... კარგი იქნებოდა, ბორ-

ჯომში გვერდოდა სკოლა, მაგრამ ახალგაზრდები ახლა უფრო ტექნიკურებს ეტანებიან...

— თვევს გვეთ ისეთი ნამცხვრები, რომლებსაც მხოლოდ თვევს აცხობთ. ხომ არ დაგვისახებდნენ?

— დიდი სიამოვნებით. ესენია: ნამცხვარი „საქორატო“, ტორტი „ბოროფომი“, ქადა „ჭართული“, ზეფირის ნამცხვარი, ნამდივილი შაქარ-ლუხმები, რომელსაც ლამაზი ნამგალა მთვარის ფორმა აქვს.

— მათში ალბათ თქვენი ნიჭია, თქვენი შრომა, რუდუნება, პროფესიული კეთილსინდისიერება... მაგრამ მაინც... მაინც რომელია თქვენი რჩეული, თქვენი „ნებიერა“?

— მიჭირს თქმა... მგონია... რომელსაც იშვიათად ვაცხობ, საგანგებო შემთხვევისთვის. თუ გვაკეთებ, ისეთი გამოდის, შაქრს კვერით დატეხებით. ამიერიდან, მე მას „ნებიერას“ ვუწოდებ.

— ხომ არაფერს. დაგეაბარდით ეფრანალ „საქართველოს ქალის“ მკითხველებთან?

— მეც თქვენი მკითხველი ვარ. მიხარია, რომ გამისწენთ... სასწრაფად მკითხველებთან ჩემი ნამცხვრის რეცეპტს ვაგატანთ. გულით, სიყვარულითა და პატივისცემით ვთავაზობ საქართველოს ქალებს ამ რეცეპტს:

ლიმონის ნამცხვარი

ამ მსუბუქი, პერფორირებული ნამცხვრის ცომისათვის საჭიროა:

კარკი — 200 გრ.

არაფინი — 1 ქილა.

კვერცხი — 1 კალი.

ფქვილი — 2 1/2 ჰქია.

სართავისთვის (ანუ გულისათვის) კი აიღეთ 1 ლიმონი, გადააღვით ცხელი წყალი, და გულთან-კანთანადაც გახეხეთ. შეედგა ურტირ ერთ ჰქია შაქრის ცხენილში.

ცომი შალდება შემდეგი წესით: 200 გრ. კარკი კვერცხთან ერთად ათქვამეთ კარგად, მიემატეთ 1 ქილა არაფინი, ნახევარი ჩაის კოვჩი სოდა და 2 1/2 ჰქია ფქვილი. მიღებული მასა გაუყავით ორად. გააბრტყელეთ. ცოც ტაფაზე დადეთ ცომის ერთი ნახევარი და ზედ მოფინეთ შემთავლიერებელი სასითავე. ცომის მეორე ნახევარი ზემოდან დადეთ, და კიდევბი კარგად მოუსწორეთ, რომ ლიმონი არ გამოიყვანს. შედგით გასქურაში და ნელ ცეცხლზე გამოაცხეთ.

სხვათა შორის, ლიმონის სართავის ნაცვლად მოხარული ხორცის ფარშიც გამოიყენება. ფარშის შემკვაზე კი — თქვენს ნებაზეა.

ინტერვიუ აიღო
ნათელა ტაბატაძე.

ქაჩვის მემონე გაკვეთილი

მხატვრული კერვის ნარისაბეთბათავან ამჟამად გავეცნობით „დაფენილ ნაკერს“. „დაფენილი ნაკერი“ საკრავი ნემსითა და სხვადასხვა ფერის ძაფით (აბრეშუმისა, მულისნისა, ბამბისა და სხვ.) სრულდება. ფერადი ძაფები ზედაპირზე დამატებულია — „დაფენილია“. ნაკერი ტრადიციულ, სწორ ზედაპირს ქმნის. დაფენილი ნაკერით სახე და ზოგჯერ ფთხი ბოლიანად იფარება სხვადასხვა ფერის ძაფებით; სახის კონტურები და დეტალები ფერადი ძაფებით მონაცვლობით გამოიყოფა, მთლიანობაში იქმნება ფერთა სინტერესო სიმღონია.

გავეცნობ დაფენილი კერვის პროცესს. დასაქვავე ქსოვილზე გადაიტანეთ ნებისმიერი სახე, თუნდაც ფთხილი (ვაზის, იის ან ვაშლისა, ანდა ყვავილი). საკრავი ფერადი ძაფი ნემსზე ააგეთ, ძაფის ბოლო ქვემოდას ჩაამარეთ და საკრავი ძაფი კარგ პირზე ამოიტანეთ, რადგან კერვა მცირე ხანში ამოგდებთ ხდება. ჩამატების ადგილი ნაკერის ზედაპირზე არ ჩანს, ის ქვეშ რჩება, იფარება იმ ძაფით, რომელსაც ჩვენ ერთი სელა-ნაკერის სახე ვუწოდებთ და გადაიჭობა ერთი კონტურადან მეორე კონტურზე. საკრავი ძაფი ქსოვილის ზედაპირზე თაღისუფლად, სწორხაზოვნად „დაფინდება“. შემდეგი პროცესის არის, რომ ამ ძაფის ალაგა-ალაგ ჩამატება ხდება, განსაზღვრებით იმ შემთხვევაში, თუ ის დიდ მანძილზეა გადა-

კმული. ამარებთ იმავე საკრავი ძაფით ქვემოდას — ნემსის ქვეშ გატარებით; ალაგ-ალაგ ნემს ზემოთ ამოუყრით, ძაფს ზედ გადაატარებთ და იქვე ჩაუყრით, ცოტა მოშორებით კვლავ ამოუყრით ნემსს და იგივეს გაიმეორებთ, თანდათან გახვალთ რა მეორე ნაპირში, კვლავ ახალ სელას გაკეთებთ. საკრავ ძაფს ისევ ერთი ნაპირიდან მეორე ნაპირში ზემოთაღმოსვლად წესით ჩამატებთ და შემდეგ კვლავ შეუდგებთ ალაგ-ალაგ მის ჩამატებას. სწორედ ამ უკანასკნელ პროცესში ვლინდება მოხელსაქმის მხატვრული ალბო, მხატვრული სახის გამომსახველობის უნარი. მავალითისათვის გიჩვენებთ თანამედროვე მხატვრული კერვის ხელმარევე ოსტატის ზონა კოკაჩიშვილის ნამუშევრებს. მათგან შედგენ სინტერესოა ფთხილი, ჩამატების ადგილებით გაღმომცემლა ფთხილი „ზინავანი სტრუქტურა, რაც მის გამომსახველობას რეალურს ხდის.

დაფენილი ნაკერი შესრულებული მხატვრული სახეები ერთ სიმბრევეშია განლაგებული და ურედიფო სწორ ზედაპირის იძლევა ამ მხრე დაფენილი ნაკერი მხატვრულეული სიუფეტური სახეები შესრულებული ტილოებს გვაკონებს. დაფენილი ნაკერი შესაძლებელია შესრულდეს კედლის გასფორმებლად გამოსადეგი სიუფეტური თუ ცალკეული სურათები, გადასატარებლების დეტალები, ცხვირსასხის კეთებები, ტანსაცმლის დეტალები და სხვა. საინფორმაციო გთავაზობთ ისევე სიკინეზიკის ნახელებს.

ც. შარაშულაშვილი,
ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი,

საოპერაციო

გამოღება უარყოფითი

როგორ „მკურნალობენ“ მდინარეში მკვლევარებზე მუშის

„საფრანგეთის სახელით თქვენს შტრუქველიან ვანგო რამზეს II-ს“ — განცხადება უდავლიანი სასწავლებლების სახელმწიფო მდივანმა ალეს სონიერ-სეგმა.

ასეთი საზომო ცერემონიალით ცოტადღენ შეტყუებულმა ადამიანის მუხუწვის ღირებულება, პროფესორმა ლიონელმა ბალუმ სახსრებით კარდენიმე სახელმწიფო სიტუა წარმოუბოძა.

ამ კვირა დღეს, პარაზუმი, ბურჟეს აეროპორტის მიმდებარე, შეიძლება ვინახათ არა მარტო პროფესორმა ბულომ და სახელმწიფო მდივანი, რომელსაც ნეფრეტიტის ვარცხნილობა მქონდა, არამედ საფრანგეთის სსი-ის პოლკოვნიკი თავისი საზომო ფორმით და ეგვიპტის ელჩი, ოქრომკედლი ნაქარკაჟიოვის ტანსაცმელით გამოწყობილი. სამხედრო ორკესტრი მარშს უგადავდა, საბატო უარყოფითი ვარდელით გამოიკვლიდა, აეროპორტის მსახური, განცვიფრებული იმით, რომ ესოდენ დიდი პასუხისმგებლობა დაასრებს — საბეჭდო ველოსიპედით დაამადა ხის უზარალო უფოს, რომელიც კაცობრიობის ისტორიაში ერთ-ერთი უფლიერები მონარქის ვაჟი იყო.

ამ ცოტადღენ სასაცილო ცერემონიალის შემდეგ უფრო სერიოზულ საქმეზე გადავიდნენ. პროფესორმა ბულომ იქ დამსწრეთა აცხადა, რომ რამზეს II-ს „მკურნალობის“ მხედრობა საკუთრად არ გამოცხადდება, რომ არც სიცხის მარკენებელი ფურცელი გამოვა და არც ბოულტერნი განმარტობის შესახებ.

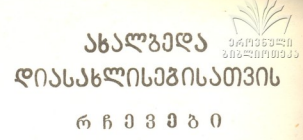
ოცამდე სპეციალისტი და მეცნიერი შეუდგა რამზეს II მუშის გასწავლას. მაგრამ მათ თითქმის ნახევარი წელიწადი სჭირდებათ, რომ დადავინონ, რით არის „დავალებული“ #277 წლის ბერკაცი (ზოგერთი ეგვიპტოლოგი 10 წელით ნათლბ ასაკს ფიქ-

რობს) და დაიწყო „მკურნალობა“. ადამიანის მუხუწვის ამისთვის გამოყოფილია რიგი კეთილმოწყობილი, სტერაილური ოთახი: მუდმივ ტემპერატურა, ტენიანობის კონტროლი, შვის სხივებისაგან დაცვა და ა. შ. მუშის დასათვალისწინებლად მუხუწვის უზრუნველყოფილია უახლესი ტექნიკონული მყარსილიკის იზოფრი გამოთი. მოკლედ: ყველა პირობაა, რომ რამზეს II-ს „მკურნალობა“ წარმატებით მოეწიოს და მუშია კვლავ დაბრუნდეს თავის ადგილს ქაიროს მუხუწვის, ოღონდ ახლა საბეჭდო მინისგან გაკეთებულ სარკოფაგში, რომელიც არ ატარებს ულტრაიისფერ სხივებს, არ იცვლება ტემპერატურა და ტენიანობა.

მუშის მდომარეობა ნამდვილად მოითხოვს დიდ ყურადღებას. 1974 წელს ფრანგმა მეცნიერებმა ეგვიპტის სპეციალისტებთან ერთად, ქაიროს მუხუწვის შესახებ მუშობის გასწავლეს. გამოიკვია, რომ ყველა ისინი ძალზე დაზიანებულნი. ფარაონების ვაჟებმა, ასეული წლების განმავლობაში საკუთრად უდავლიანი სატოკოფაგში ბნელი და შურალ აკლამებში, უკვე ტემპერატურაში, ვერ ატანეს მათზე სიანობი და ცემა, ტენიანობა, ყოველივე მწერებისა და ბაქტერიების მოსევა.

ახლა რამზეს მეორისთვის საზრუნავ საფრანგეთის სპეციალისტებს აქსირია. მეცნიერები ცდილობენ ისინან მუშა მუხუწვისა და ბაქტერიებისაგან, რაც არც ისე იოლია. ამასთან ერთად, მეცნიერები ფიქრობენ დამატებითი ცნობები აღმოაჩინონ თვით ფარაონების ცნობილია, რომ რამზეს II 67 წელს მეუღლეს, მან დიდხანს იცოცხლა (90-100 წ.); ცნობილია აგრეთვე, რომ თავისი ცოლებების უანასკნელ წლებში ძალზე იტანებოდნენ კბილების დაავადებით.

ანალოზი რენტგენის საშუალებით ბელს გავწყობს უფრო მეტი გავიფო. მაგალითად, თუკი ვიხსენებთ მერნებუბას მუშის თავის ქალის უანა მხარის დიდ ნახტერტეროგრაფ ჩანს, გამოჩენილი ფარაონი მოკლეულია და არა წითელ ზღვაში დამხრეული, რასაც თქმულება გადმოცეცხვს. თანამედროვე ექიმ-კრიმინალისტების აზრით, ერთი შთავანი — მე-17 დინასტიის ფარაონი აგრეთვე დანაშაულის მსხვერპლი გახდა ან ბროლიაში დაიჭრა.

საყოველთაოდ ცნობილია მტვერსაბრუნის სიყუთ. რა სუფთა ზღვა ბინანი მართი მისი ხმარების შემდეგ! საერთოდ, მტვერსაბრუნის წმენდენ ნახფარაგს, კედლებს, ავეჯს, იფეთათ — იატაკს, სხვათა შორის კი, უნდა აღინათნოთ, რომ მტვერი ყველაზე მეტად იტანებრავდება. მისი წყრალი ფორტიდან და ღრტეობიდან ჯარკინიდან და ცოცხთ ზოჯერ შეუძლებელია მტერის ამოწმენდა. ამიტომ გირჩევთ ხშირად იხმაროთ მტვერსაბრუნო.

თუ მტვერსაბრუნო არა გაქვთ, დანიან სოფერ რამდენიმე მარტოი წესით:

ბინის დაღვეებისას აუცილებლად გააღეთ ფანტრები, ოღონდ ორიპი ქარს ნუ შექმნით. ორიპი ქარი მტერის ააბუქმებს და, მტვერი ცოტა ხნის შემდეგ ისევ იატაკზე დაეშვება.

კედლებიდან მტვერი ჩამოწმენდეთ ქაჩრისით ან ცოცხთი, ცოცხე გაწურული სველი ჩვარი უნდა შემოახვეოთ, სურათიბიდან, წინგინიდან და წარბილ-წითლი ნივთებიდან მტვერი ფრთხილად ფრთხილად დაწმენდეთ.

ოთახში რომ ცუდი სუნი არ დაგვს, ციე ნათურას ჩამდენიმე წვეთი ოდეკოლონი დასახით და შემდეგ ნათურა ჩართეთ.

ოთახიდან თამბაქოს სუნი გაქრება, თუ დამუთ სველ ხაიონ პირსახოცს ან სველ ღრუბულს დაკიდებთ.

გარემანის პირველ გვერდზე — გ. კოსტანაოს ფარადი სკაიმი „ვიშოზა“; მითმბ გვერდზე — მხატვარი ძალის ლეონ ღვინჯილიანს — „ბაზაშხული“.

რედაქტორი შარკია ბარათაშვილი	სარედ, კოლეგია: ნ. გურგენიძე, ე. ჯავახიძე, თ. ლაშქარაშვილი, ნ. ზალუქაშვილი, ლ. ზინგალია (მხატ. რედაქტორი), ნ. ჯაგაიანი, თ. ჯაფარიძე (პ. მხ. მდივანი) ტექნედქტორი ნ. ბუკია	საქ. კბ ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა
------------------------------	---	---

საქ. კბ ც-ის გამომცემლობის სტამბა: თბილისი, ლენინის ქ. № 14. Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

რედაქტორის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონის №, № რედაქტორის — 99-98-71, პასუხისმგებელი მდივანი — 99-71-68. მხატვრული რედაქტორის — 93-98-57, საქვეთამბოთველის — 93-98-54. გვალავი ასაწივად 4/11-77 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 17/11-77 წ. ქალაქის ზომა 60x90 1/2, ფიზიური ნაბეჭდი ფურცელი 3. საღრტიტეო-საგამომცემლო თაბახი 5,3 ტირაჟი 121 500. შეჯ: 434 უე 00643 ფანი 80 კაბ.

საქართველო კაბა

ფანჯრის შინაგნს წმენდენ თბილი წყლით, რომელსაც ცოტაოდენ ნიშადურის სპირტს უმატებენ (1/2 ლიტრი კოვზი ნიშადური — ერთ კიკა წყალზე)

ფანჯრის ჩარჩოებს, რაფებს, კარებს, კედლებს, რომლებიც ზეთის საფუარითა და ფარული, ჩვეულებრივ სიდიდის თბილი წყლით რეცხავენ ზომზე, რაც სწორია არ არის სიდა ზეთის საღებავს ბუჯებს და ხეშუპებს უმატებენ ეფმარით ნიშადურიანი თბილი წყალი (1 სუფრის კოვზი 1 ლიტრი თბილ წყალზე).

თუ იატაკზე მელანი დაეკეთა, ჩირით ნუ მოწმენდო, დასველეთ ბამბა ძმრით, შემდეგ ორნაგ განურთო და მელანზე დაადეთ, იგი მელანს შეიწირვს

შედგებლმა იატაკი რომ ბზინვა დაიწყო, ნიშადურისაი წელი უნდა გარტყ ხოთ (1/2 სუფრის კოვზი ნიშადური უნდა გახსნას 1 ჟერი თბილ წყალში)

ლინოლეუმი დაფარული იატაკი გარტყ ხეთ თბილი წყლით, ცხელი წყალი ლინოლეუმს აუტყის

შალურზე ლაქები ამოკეთეთ ბენზინში დასველებული ცხლის სანმედი ფხვნილით (100 გრ ბენზინი 100 გრ ცხლის სანმედი ფხვნილი) ეს ჩაჩაეთ წყლეთი ლაქის და დატოეთ, როცა გამოება, ჩაგროსო ჩამოწმენდეთ.

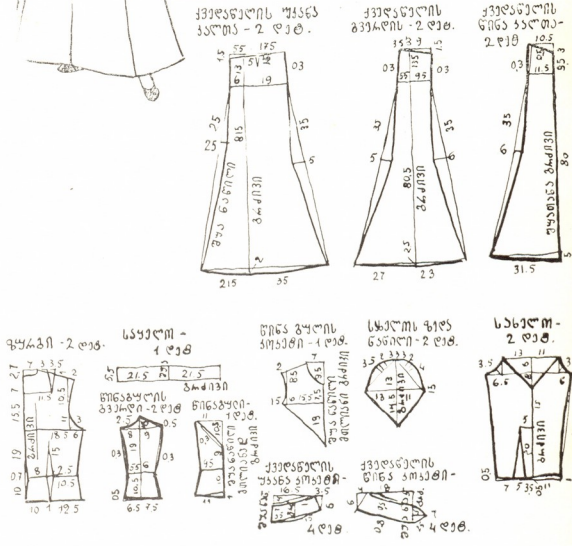
ზაფხულობით ზოგჯერ (განსაკუთრებით სოფლად) კიანქელები ჩნდება მათ მოსასობად გოაჯობოთ წაიღოს რეცხებს 100 შპარი, 100 ათალი, 30 ბორაქსი, 15 წყალი ამ ნაჯავ ფაროთელებიან ბოთლებში ასხამენ და იმ ადგილობრ დადებენ, სადაც კიანქელები იყრიან თავს.

კიანქელებს ზეთისა ეშინიათ, ამიტომ ზეთი უნდა მოუსეთ გარშემო იმ კურს, ქელს, რომელზე მურაბას, შპარს და სხვა ცაბოდ პროდუქტს ინახათ.

კიანქელებთან საბრძოლველად ოხრახუშსა და მონასაყ იყენებენ მათ ბიზის სგადასხვა კუთხეში აწყობენ.

კაბა შესრულებულ კრემლის ქსოვილისაგან და გაწვობილი მაქსანიო (გაბიურით) ამ კაბის შექმრა; შეიძლება სხვა აბრეშუმის ქსოვილისაგანაც, განსწობად შეიძლება წელით ნაქსოვი მაქსანიო გამოყენებო, ზედაწელი დაქროლი რელიეფური ნაჯვითა და დაბალი მაქსანის კოცებით, ესეზე მომდგარია, სახელობის ზედა ნაწილაც მაქსანიო არის გაწვობილი, ქვედათანი ექსნაქარიანია, ქვემოთ გავსიერებული, კამარო ქვედაბრზეა შეიქმნეული, თავი ვაფთხისწინებულა 100 ზომისათვის, თუ სავაზე ქსოვილის განი 150 სმ-ია, მაშინ საჭირო იქნება 2 ა. 10 სმ ქსოვილის შეძენა, განსწობად — თუ მაქსანის განი 90 სმ-ია, დაგვარდებათ 100 სმ. მაქსანის კოცვა; მოუღლის აეკროია ა ტროფინეცო.

6/98/50

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՉԻՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

ИНДЕКС 76178